

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
CMK KOMİSYONU

CMK GÖREVLENDİRME VE UYGULAMALARINDAKİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÇALIŞTAY SONUÇ RAPORU

21 - 22 MAYIS 2022

ANKARA

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
1. GİRİŞ.....	7
2. YÖNTEM.....	7
3. ÇALIŞMA GRUPLARI TARAFINDAN TARTIŞILAN SORUNLAR ...	8
3.1. ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1).....	8
3.2. YÖNETMELİK TEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2) ...	8
3.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3).....	8
3.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4).....	8
3.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5).....	9
3.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6).....	9
3.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)	9
3.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8).....	9
4. ÇALIŞMA GRUPLARININ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN TESPİTLERİ	10
4.1 ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1).....	10
4.2. YÖNETMELİK TEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2) .	13
4.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)	17
4.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4).....	19
4.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)	23
4.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)	27
4.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7).....	28
4.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)	33
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	35
6. KATILIMCI LİSTESİ	37

ÖNSÖZ

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye Barolar Birliği (TBB) CMK Komisyonu üyeleri ile Barolarımızın CMK Merkezlerinin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen CMK avukatlarının yaşadıkları sorunların ve çözümlerinin kapsamlı bir şekilde ele alındığı “CMK Görevlendirme ve Uygulamalarındaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştay”ının sonuç raporunu sizlerle paylaşmanın kıvancını yaşıyorum.

Yurttaşların adalete erişim ve savunma haklarının sağlanması için uygulanan ve meslektaşlarımızın büyük bir özveri ve görev bilinciyle kamusal hizmet sundukları CMK zorunlu müdafilik sisteminde, uzun yılların birikimine dayanan yapısal sorunların yanı sıra, salt uygulamadaki teknik farklılıklardan kaynaklanan, hızlıca gerçekleştirilecek müdahaleler ile çözülebilecek sorunlar da bulunmaktadır. CMK ücretlerinden eğitimlere, yönetmelikte yer alan düzenlemelerden fiili uygulamadaki sorunlara kadar farklı alanlara yayılan bu sorunların, uygulamanın içerisinde yer alan meslektaşlarımızın katılımıyla raporlaştırılması ve çözüm önerilerinin sunulması, karar alıcılar için de önemli bir kılavuz olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetimi olarak çalıştay sonuç raporunda ortaya konan görev ve sorumluluklarımızı yerine getirmek için çaba göstereceğimizden hiçbir meslektaşımızın kuşku duymaması gerektiğinin altını çizmek isterim. CMK sisteminde yaşanan her türlü sorunun çözümü için ivedilikle harekete geçilecek; bizim dışımızdaki yetkili kurum, makam veya mercilerle görüşmeler yapılacak; çalıştay raporu başta Adalet Bakanlığı olmak üzere gerekli mercilerle de paylaşılacaktır.

Bu vesileyle, TBB CMK Komisyonu Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Av. Ali BAYRAM, Komisyon Sözcüsü Av. Mustafa ÖZALP ve Komisyon Genel Sekreteri Av. Serdar AYRANCI'nın şahıslarında Çalıştay'ın düzenlenmesine ve raporun hazırlanmasına emek ve katkı sunan CMK Komisyonu üyelerimize, meslektaşlarımıza ve TBB çalışanlarına şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla,

Av. R. Erinç SAĞKAN
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

1. GİRİŞ

Bu rapor, “CMK Görevlendirme ve Uygulamalarındaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri” kapsamında 21-22 Mayıs 2022 tarihlerinde, Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Üyeleri ile baroların CMK Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu ve/veya CMK Merkezi Temsilcilerinin geniş katılımlarıyla düzenlenen çalıştaydaki çalışmaları özetlemektedir. Çalıştay programına göre, çalıştayın açılış konuşmasını Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. R. Erinç SAĞKAN yapmıştır.

Açılış konuşmasının ardından, Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Av. Ali BAYRAM tarafından, çalıştaya neden ihtiyaç duyulduğu katılımcılarla paylaşılmış, akabinde Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Sözcüsü Av. Mustafa ÖZALP ve Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Genel Sekreteri Av. Serdar AYRANCI tarafından, çalıştayın işleyişı, konu başlıkları ve katılımcılardan beklenenler açıklanmıştır.

Masa düzeni ve konu başlıklarının katılımcılara aktarılmasına müteakip, verilen aranın ardından masa düzenine geçilmiştir.

2. YÖNTEM

Türkiye Barolar Birliğinin 2022/33 numaralı duyurusuna istinaden, barolardan gelen görevlendirme ve uygulamaya dönük bilgiler dikkate alınarak hazırlanan konu başlıklarının tartışılması için, 8 adet çalışma grubu oluşturulmuş, her çalışma grubuna 4 saat verilmiştir. Çalışma grupları, yuvarlak masa etrafında çalışmalarını yapmıştır. Her çalışma grubu, kendi içerisinde bir kişiyi moderatör, bir kişiyi de sözcü olarak belirlemiştir. Çalışma grupları arasında grup üyelerine, geçiş ve konularla ilgili değişiklik yapabilme serbestisi tanınmıştır. Çalışma gruplarının oluşturulmasında, her masada bölgesel katılımcıların farklı olmasına dikkat edilmiştir.

Çalıştayın ilk günü, çalışma gruplarının konu başlıkları kapsamında sonuç raporlarını hazırlaması ile son bulmuştur. Çalıştayın ikinci gününde, her gruba sunumlarını yapabilmeleri için 30 dakikalık süre verilmiş, her sunumun bitiminde, konu ile ilgili tüm katılımcıların görüşüne başvurulmuştur.

Çalıştayda elde edilen veriler doğrultusunda, CMK görevlendirme ve uygulamalarındaki sorunların çözümüne yönelik strateji ve politika önerileri oluşturulmuştur.

3. ÇALIŞMA GRUPLARI TARAFINDAN TARTIŞILAN SORUNLAR

3.1. ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)

3.1.1 Gereklilik nedenleri

3.1.2 Muhteviyatı

- 3.1.2.1 Puanlama sistemi
- 3.1.2.2 Görevlendirme esasları
- 3.1.2.3 Dezavantajlı gruplara ilişkin listeler
- 3.1.2.4 Yaptırım esasları
- 3.1.2.5 Göreve gitme süresi
- 3.1.2.6 Atama sisteminin tek tipleştirilmesi
- 3.1.2.7 Erken atama yapılması

3.2. YÖNETMELİKTEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)

- 3.2.1 Yönetmeliğin güncellenmesi
- 3.2.2 CMK 291-295 çelişkisi
- 3.2.3 Haklı mazeretin kabul edilmemesi
- 3.2.4 Kolluk/savcılık ücretlerinin farklılaştırılması
- 3.2.5 Uzun süreli yargılamalarda ek ücret ödenmemesi

3.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)

- 3.3.1 İşçi avukatın veya kamuya geçen avukatın makbuz sorunu
- 3.3.2 Ödeme başvurularının elektronik ortamda yapılmaması
- 3.3.3 “Aslı gibidir” uygulama birliğinin bulunmaması
- 3.3.4 Evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi
- 3.3.5 İhtiyari avukatlığın yaygınlaştırılması

3.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)

- 3.4.1 Talimat dosyalarında ödeme sorunu
- 3.4.2 HAGB sonrası ödeme yapılmaması

3.4.3 Zorunlu/ihtiyari müdafiliğin şartları

3.4.4 Kovuşturma aşamasında adli yardım şartları

3.4.5 Kimlik tespitine ilişkin ücret ödenmemesi

3.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)

3.5.1 Bölge Adliye Mahkemelerinde yeniden avukat atanması

3.5.2 Soruşturma aşamasında ücretin bölünmesi

3.5.3 Beraat veya mahkûmiyet vekâlet ücreti ödenmemesi

3.5.4 Hüküm tebliğine yönelik görevlendirmelerde ücret ödenmemesi

3.5.5 Düşük ücret ödenmesi ve görev esnasında avukatın karşısına çıkartılan zorluklar nedeniyle eylemsel tavırlar ve planlar

3.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)

3.6.1 Savcılık aşamasında özel vekil gelmesi

3.6.2 Suça sürüklenen çocuk ve mağdur çocuk ifadelerinde yaşanan sorunlar

3.6.3 Soruşturma numarası verilmemesi veya geç verilmesi

3.6.4 Ücret ödenmesine ilişkin il bazındaki farklılıklar

3.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)

3.7.1 Ücretlerin vergilendirilmesi

3.7.2 Cari gider yönetmeliği

3.7.3 Ödemelere ilişkin sorunlar

3.7.4 Yol ücretlerinde yeknesaklık ve makbuz kesilmesi

3.7.5 Ücret ödenmesine ilişkin il bazındaki farklılıklar

3.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)

3.8.1 İçerik

3.8.2 Eğitim süresi

3.8.3 Eğitim zorunluluğu

3.8.4 Yenileme eğitimi

4. ÇALIŞMA GRUPLARININ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN TESPİTLERİ

4.1 ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)

4.1.1 ÇATI YÖNERGE OLMALI MI, YOKSA TAVSİYE NİTELİĞİNDE BİR YÖNERGE Mİ OLMALI?

Her baronun sorunlarının ve avukat sayısının farklı olduğu, bazı baroların kendi yönergelerini oluşturduğu ve bunu etkin, verimli bir şekilde kullandığı, yeni bir çatı yönergenin karışıklığa sebep olacağı şeklinde aksi görüşler mevcut olmasına rağmen, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergeye gereksinim olduğu, çoğu baronun yönergesinin olmaması, olsa dahi tam olarak güncel ihtiyacı karşılamaması nedeniyle, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergenin olması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu ile görüşülerek, yönergelerini henüz oluşturmamış barolara yol gösterici olması ve avukatların belli esaslar çerçevesinde CMK görevlendirmelerini yerine getirmesi, hukuki destek verilen bireylerin etkin bir hukuki yardım alabilmesi için CMK Komisyonu Yürütme Kurulu yetkilendirilmeli, bu kapsamda genel esasların belirleneceği bir çatı yönerge oluşturulmalıdır.

Tavsiye niteliğindeki yönerge oluşturulurken; yönergede yer alması gereken başlıklar belirlenmeli, baroların kendi gereksinim ve iç işleyişine göre başlıkların altını doldurarak yönergelerini oluşturmaları tavsiye edilmelidir.

4.1.2. PUANLAMA SİSTEMİ - GÖREVLENDİRME ESASLARI

Baroların kullandıkları OCAS, SDD programlarının ve yönergelerinin farklı olmasından kaynaklı olarak, baroların ayrı uygulamaları olduğu görülmüştür.

Görüş ve öneri olarak:

- A)** Tüm avukatların yaş fark etmeksizin maddi zorluklar çekebileceği göz önünde bulundurularak, mesleğe yeni başlayan avukatlar tarafından CMK görevlendirmelerinin sadece bir gelir kaynağı olarak görülmesinin önüne geçmek adına, pozitif ayrımcılık uygulayan baroların bu hususu tekrar değerlendirmesi,

- B)** Görevlendirmelerde gündüz-gece ayrımı olmalıdır. Teşvik saati uygulaması yapılarak, işçi avukatların ve/veya genç meslektaşların daha fazla görev alması ve mesai saatleri dışında görevlendirmeye zaman ayıran meslektaşların, teşvik saatiyle ödüllendirilmesi amacıyla, gündüz - gece ayrımının olması, bu görevlendirmeye ilişkin puanlamanın gündüz görevlendirmelerinin yarısı kadar olması, saat dilimini ise her baronun kendi uygulama ve esaslarına göre belirlemesi,
- C)** Soruşturma-kovuşturmada öncelik durumu: CMK görevlendirmelerinin gönüllülük esasına dayalı olduğu, mağdur/şüphelinin üstün menfaati, mağdur/şüphelinin örselenmemesi, derdini tekrar tekrar başka müdafilere anlatmasının sakıncalarının bulunması nedeniyle soruşturmada görev alan müdafinin kovuşturma görevine tayini konusunda öncelik tanınması,
- D)** Puan sınırlaması: Puan sınırlamasının pozitif ayrımcılık ve/veya birtakım dezavantajlar oluşturacağı düşüncesiyle, puan sınırlamasının olmaması; ancak sisteme ortalama puandan başlanması,
- E)** Bayram- resmî tatil ayrımı olması kanaatine varılmıştır.

4.1.3. DEZAVANTAJLI GRUPLARA İLİŞKİN LİSTE

Dezavantajlı grupların üstün yararını korumak, mağduriyetlerini gidermek ve mümkün olduğunca ortadan kaldırmak amacıyla ayrı bir eğitim ve belirli periyotlarda yenileme eğitimlerinin olması gerektiği, ancak ayrı bir listenin varlığına ihtiyaç duyulmadığı kanaatine varılmıştır.

Karşı Görüş ve Kabul Gerekçesi olarak:

Her avukatın CMK görevini ayırım gözetmeksizin yapabileceği, dezavantajlı gruba ilişkin özel bir liste ve eğitimin olması, bu görevlendirmelerde sadece bu eğitimi alan avukatların görev almasının rekabet yasağı sorununu doğuracağı, genel olarak CMK eğitimlerinin verildiği, bu CMK eğitimlerinde de dezavantajlı gruplara geniş anlamda yer verildiği takdirde ayrı bir listeye ihtiyaç duyulmayacağı görüşleri de belirtilmiştir.

4.1.4. YAPTIRIM ESASLARI

CMK kapsamında yapılan görevlendirmelerin ihtiyacı olan bireylere hukuki yardım sağlamaya yönelik bir kamu görevi olması nedeniyle, avukatların görevlerini yaparken azami seviyede özen göstermesi gerektiğinden, maddi kaygılar bertaraf edilerek yaptırım esaslarının belirlenmesi için barolar ile görüşme sağlanmalıdır.

4.1.5. ÖZEL VEKÂLET ALINMASI

Görevlendirmeyle birlikte kurulan müvekkil-vekil ilişkisinin haricinde, görevlendirme yapılan kişilerden vekâletname alarak maddi bir kazanç elde etme gayesiyle ilişki kurulmasının disiplin suçu oluşturacağı göz önünde bulundurularak bu tür durumların önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

4.1.6. GÖREVE GİTME SÜRESİ

Adalet Komisyonları, Başsavcılıklar ve Emniyet Müdürlükleri ile görüşülerek, avukatların en çok mağdur olduğu konulardan biri olan CMK ataması sonrası saatlerce beklendiği halde işlem yapılmaması, bir başka deyişle erken görevlendirme yapılmasının önüne geçmek adına, atama sonrası 1 saati aşmayacak şekilde görev gereğinin yerine getirilmesi sağlanmalıdır. (Her baronun fiziki yapısı, şehrin coğrafi yapısının farklı olması sebebiyle, görevlendirme sürelerinin farklılık oluşturabileceği, ancak bu sürenin en fazla bir saat olması gerektiği, mesafenin fazla olduğu küçük ilçe ve jandarma görevlendirmelerinin olduğu yerlerde, bu sürenin de en fazla bir buçuk saat olacak şekilde uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır.)

4.1.7. ATAMA SİSTEMİNİN TEK TİPLEŞTİRİLMESİ

Atama sisteminin TBB çatısı altında tek tiplerleştirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Halihazırda her baronun OCAS ya da SDD Baronet sistemini mevcut olarak kullandığı, bununla ilgili program şirketleri ile uzun süreli sözleşmelerin olduğu ve sözleşmeden vazgeçilmesi durumunda yaptırımların uygulanacağı gibi durumlar göz önüne alındığında, atama sisteminin tek tiplerleştirilmesinin bu aşamada sorunlar yaratacağı düşünülmüştür. Bu sorun aşıldığı takdirde atama sisteminin tek tiplerleştirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

4.1.8. ERKEN ATAMA YAPILMASI

Erken atama yapılması sorununa çözüm olarak iki öneri sunulmuştur:

- Görevlendirmeyi kabul eden avukata görevlendirme talep eden birimin kolluk/savcılık/mahkemenin telefon numarasının SMS olarak gönderilmesi,
- Atamayı isteyen görevli birim tarafından, makul süre içerisinde gerekli işlemlerin görev yerine getirilmemesi halinde; görevli avukatın görevinin iadesine olanak tanınması gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.2. YÖNETMELİKTE KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)

Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümlerinin bir kısmında değişiklik yapılması ve bazı yeni hükümlerin de Yönetmeliğe eklenmesi gerektiği sonucuna varılarak, yapılacak değişiklikler için Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu ile görüşülmeli ve oluşturulacak bir heyet eşliğinde Adalet Bakanlığından randevu talep edilerek aşağıda açıklanan görüş ve önerilerin gerekliliği açıklanmalıdır.

1. Yönetmeliğin 4/1-e maddesinde yer alan “*mutat taşıt*” ibaresi uygulamada çeşitli belirsizlikler yaratmakta ve yol giderlerinin ödenmesi noktasında farklı bölgelerde görev yapan meslektaşların farklı uygulamalara maruz kalmasına ve mağduriyetler yaşamasına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle, mutata taşıt ibaresi yerine, bu muğlaklığı giderebilecek şekilde örneğin “*Her yıl Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu tarafından belirlenen kilometre başına düşen ortalama yakıt bedeli üzerinden*” şeklinde bir ibare eklenilmek suretiyle bu sorunun önüne geçilmelidir.
2. Yönetmeliğin 6/2 maddesi “*Soruşturma ve kovuşturma aşamasında menfaat çatışması bulunmadığı hallerde, ayrı kişiler için tek müdafî görevlendirilebilir.*” şeklinde değiştirilerek; menfaat çatışmasının tespiti noktasında yargılamanın tüm süljelerine, bilhassa avukatlara, menfaat çatışmasını tayin etme hakkı tanınmalıdır.
3. Yönetmeliğin 6/3 maddesine “*Yetki belgesi, verilen işi kapsar. Dosyanın takip sorumluluğu asıl avukata aittir.*” hükmü eklenerek; yetkilendirilen avukatın dosya kapsamındaki sorumluluğu daraltılmalı, hem görevin şahsen ifası sağlanmalı, hem de meslektaşların görevi ihmal gibi sorunlarla, olası yargılamalarla karşılaşmasının önüne geçilmelidir.

4. Yetki belgesi verilmesi noktasında Yönetmeliğin 6/3 maddesinde yer alan **“haklı”** ibaresinden sonra **“ve mesleki mazeret”** ibaresi eklenmeli, meslektaşların üzerinden mazeretin haklılığını ispat külfeti kaldırılmalıdır.
5. Yönetmeliğin 6/4 maddesinde yer alan **“görevlendirilir”** ibaresi **“görevlendirilebilir”** olarak değiştirilmelidir. Böylelikle barolara bu minvaldeki görevlendirmelerde takdir hakkı getirilerek, meslektaşların görevlendirmelere ilişkin ilettikleri hususların çözümü sağlanmalıdır. Ayrıca bu değişiklikle birlikte görev alacak müdafî ve vekillerin görevlendirmeleri kabul veya reddetme noktasında takdir yetkileri bulunacak ve ülke genelinde meydana gelen uygulama farklılıklarının da önüne geçilecektir.
6. Yönetmeliğin 7/1 maddesine (d) bendi ihdas edilerek; **“Birleşen dosyadaki avukatın görevi sona erer. Asıl dosyadaki görevli avukatın görevi devam eder.”** hükmü ile (e) bendi ihdas edilerek **“Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleşmesiyle birlikte görevlendirilen avukatın görevi sona erer.”** hükmü eklenmelidir. Uygulamada yargı kararlarına da konu olan bu durumlar sona erme sebebi olarak kabul edilse bile, yasal bir düzenleme altına alınmamış olması uygulamada sorun yaratmaktadır. Bu başlıkların madde metnine eklenmesiyle, sorunun önüne geçilecektir.
7. Yönetmeliğin 8/2 maddesindeki **“yol giderleri”** ibaresinden sonra **“kırtasiye giderleri”** ibaresi eklenmelidir. Görevlendirme kapsamındaki dosyaların örneklerinin alınması, meslektaşlar yönünden bir külfet haline gelmiştir. Bu nedenle bu masraf kaleminin de Yönetmeliğe dâhil edilerek, meslektaşların üzerindeki bu maddi yük ortadan kaldırılmalı, aynı zamanda müdafî/vekil yardımından yararlananların da adalete erişim hakkı güçlendirilmelidir.
8. Yönetmeliğin 8. maddesinde yer alan **“temyiz, istinaf ve itiraz harçları”** ibaresi kaldırılmalıdır. Danıştay 10. D. 26.05.2015 T. 2011/8240 E. 2015/2572 K. sayılı ilamında da bu düzenlemelerin iptaline karar verilmiştir. Bu ibareler madde metninden de çıkarılarak uygulamada yeknesaklığın sağlanması gerekmektedir.

9. Yönetmeliğin 9. maddesine **“Tarifede belirlenecek ücret aynı dönemde yürürlükte olan AAÜT tarifesinin altında olamaz.”** hükmü eklenmek suretiyle; CMK Ücret Tarifesi ile AAÜT arasındaki fahiş farklılık giderilmeli ve dosyada görev alan müdafii veya vekillerin emeklerinin karşılığının alınması sağlanmalıdır.
10. Yönetmeliğin 10/3 maddesine ek olarak **“Yargılamanın beş yıldan fazla sürmesi halinde, bir sefere mahsus olmak üzere, görevlendirilen avukata beşinci yılın dolduğu tarihteki tarifede belirlenen yeni bir ücret ödenir.”** hükmü eklenmelidir. Yapılan yargılamalarda, dosyaların bazı hallerde kesinleşmesi uzun yıllar almaktadır. Bu nedenle bu süre zarfında ücret alan meslektaşların aldıkları ücret ile yaptıkları iş arasında adaletsizlikler meydana gelmektedir. Bu şekilde bir düzenleme yapılmak suretiyle, meslektaşların verdikleri emeğin karşılığını alması sağlanabilecektir. Bu hükümdeki beş yıllık süre, Anayasa Mahkemesinin süre bakımından adil yargılanma hakkı kapsamında verdiği kararlardan yola çıkılarak öngörülmüştür.
11. Yönetmeliğin 10/6 madde hükmündeki **“halinde”** ibaresinden sonra **“yargılamanın bulunduğu aşama dikkate alınmaksızın”** ibaresi eklenmelidir. Böylelikle istinaf ve temyiz aşamalarında sadece tebliğ yapılması için görevlendirilen vekil veya müdafinin ücrete hak kazanması sağlanmalı, avukatların angarya yasağının ihlaline maruz kalmalarının önüne geçilmelidir.
12. Yönetmeliğin 10/7 maddesine önerimizin 14. maddesinde belirttiğimiz (d) bendi mevzuat yapma sistematığına uygun bir şekilde istisna olarak eklenmelidir.
13. Yönetmeliğin 10/10 maddesine ek cümle olarak **“duruşma tarihi dışında yapılan yakalamalarda görevlendirilen avukata tarifede belirlenen ücretin yarısı ödenir.”** hükmü ile talimat yoluyla yerine getirilen CMK görevlendirmeleri için **“Ücret, talimatı yerine getiren makamın bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığınca ödenir.”** hükmü eklenmelidir.

- 14.** Yönetmeliğin 11/1-e maddesine **“m.10/6’da belirlenen haller ve Basit Yargılama Usulünün uygulanacağı haller müstesnadır.”** ibaresi eklenmelidir. Bu değişiklikle m.11/1’de yer alan oturma katılma şartı gerekçe gösterilerek, ödeme yapılmamasına yönelik iş ve işlemlerin de önüne geçilecektir.
- 15.** Yönetmeliğin 11/3 maddesi güncel yasal düzenlemelere göre revize edilerek, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak dijitalleşme yoluna gidilmeli, meslektaşlarımız evrak yükü ve bürokratik işlemlerin angaryasından kurtarılmalıdır.
- 16.** CMK kapsamında görevlendirilen zorunlu müdafilerin cezaevinde bulunan müvekkilleriyle SEGBİS sistemi üzerinden ses ve görüntü kaydı yapılmaksızın, görüş yapabilmelerini sağlayacak bir düzenleme yapılmalı, SEGBİS sistemini açan görevliyi, avukat-müvekkil gizliliğini ihlal etmemeye icbar edecek bir düzenleme ihdas edilmelidir.
- 17.** CMK m.291 ve m.295 arasında süreler bazında yer alan çelişkiler aleyhe sonuç doğurabileceğinden, bu durumun önüne geçilebilmesi için değişiklik yapılmalıdır. Uygulamada yer alan süre farklılıkları, hem meslektaşlar hem de vatandaşlar nezdinde ciddi hak kayıplarına yol açmaktadır. Özellikle tefhim ve tebliğ usullerinin tek tipleştirilerek bu hak kayıplarının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.
- 18.** Kovuşturma aşamasında verilen yetki belgesi ile duruşmaya katılan avukatın katıldığı celsede hüküm tefhim edilse bile, celseye katılan müdafi veya vekilin süre tutum dilekçesi verme sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, gerekçeli kararın asıl müdafiyeye tebliği gerekmektedir.

4.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)

4.3.1. İŞÇİ AVUKATIN/KAMUYA GEÇENLERİN MAKBUZ SORUNU

A. İşçi Avukatın Makbuz Sorunu:

İşçi avukatlar, işveren avukatların serbest meslek makbuzunu kullanmakta olup, hak sahibi olan işçi avukatın yapmış olduğu işin karşılığının kendi nam ve hesabına ödenmediği tespit edilmiştir.

Uygulamada farklı barolarda, işveren avukatlar tarafından tanzim edilecek olan muvafakatname ile bu sorunun çözüldüğü bilinmekte ise de, kesin bir çözüm olmadığı için uzlaşma sisteminde ya da bilirkişilikte olduğu gibi, sarf kararı düzenlenmesi ile işçi avukat doğrudan ilgili bakanlıktan ücretini tahsil edebilecektir. Bunun için kanun değişikliği gerektiği gibi, aynı zamanda Adalet Bakanlığı tarafından Ceza Muhakemeleri Kanunu Gereğince Müdafii ve Vekillerin Görevlendirmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte düzenleme yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Doğrudan sarf kararı ile bahse konu sorun çözülemediğinde ise, az evvel bahsedilen ve bazı baroların halen uyguladığı, işveren avukat tarafından düzenlenecek olan muvafakatname ile sorun kısmen de olsa çözülebilmektedir. Bunun için de yine uygulamada farklılıkları ortadan kaldırmak adına, yönetmelikte düzenleme yapılması gerekmektedir.

B. Kamuya Geçenlerin Makbuz Sorunu:

Kamuya geçen avukatların henüz yeni görevlerine başlamadan önce; gerek kendi makbuzlarını, gerekse işveren avukatların makbuzlarını kullanarak, ücretlerini tahsil etme yoluna gittikleri tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili olarak Türkiye Barolar Birliğinin 30.03.2021 tarihli 2021/13 sayılı duyurusunda çözüm önerisini ortaya koyduğu bilinmektedir. Buna göre, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü 16.03.2021 tarih 465/23724 sayılı yazısında, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 17.06.2016 tarihli ve 11716 sayılı yazısı gereği, Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği Eki 1 Örnek Numaralı Harcama Pusulasının kanıtlayıcı belge olarak bağlanması suretiyle, ödeme yapılabileceği belirtildiğinden kamuya geçen avukatlar böylelikle CMK ücretlerini tahsil edebilmektedir.

4.3.2. ÖDEMELERİN ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILMASI VE EVRAKSAL İŞLEMLERİN SADELEŞTİRİLMESİ

Her ne kadar ödemelerin elektronik ortamda yapılması ile evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi farklı sorunlar olarak belirtilerek masa tertip edilmiş olsa da, sorun ve çözüm önerileri hemen hemen aynı olduğu için, iki sorunun aynı anda görüşülmesine karar verilmiştir.

Elektronik ortamda ödeme yapılmadığı ve ödemelerin yapılması adına mutemetlik biriminden birçok evrak istendiği, hatta evraklarda da farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili olarak BARONET, OCAS veya Türkiye Barolar Birliği CMK Otomatik Avukat Atama Programları ile UYAP sisteminin entegre edilmesi suretiyle, evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi ve ödemelerin elektronik olarak yapılması mümkündür. Bu bağlamda, Türkiye Barolar Birliğinin mülteci görevlendirmelerinde kullanmış olduğu uygulamada ya da arabuluculuk sistemindeki uygulamada, nasıl ki evraklar taranarak sisteme yükleniyor ise, aynı şekilde CMK ücretlerinin ödenmesinde benzer usulün uygulanabilmesi sağlanmalıdır.

4.3.3. “ASLI GİBİDİR” UYGULAMA BİRLİĞİNİN SAĞLANMASI

Barolarda “aslı gibidir” şerhinde uygulama birliği olmadığı görülmüştür. Bazı barolarda, mahkemeler tarafından “aslı gibidir” sureti yapılması istenirken, bazı barolarda avukatın “aslı gibidir” şerhini yeterli gördüğü, bazı barolarda ise duruşma zaptında karekod bulunması halinde “aslı gibidir” şerhine ihtiyaç duyulmadığı tespit edilmiştir.

Adalet Bakanlığının ücretlerin ödenmesine ilişkin yönetmelikte istenen evrakın “aslı gibidir” olması gerektiğine ilişkin hüküm bulunduğundan, bahse konu yönetmelikte düzenleme yapılarak sorunun ortadan kalkacağı açıktır. Bu bağlamda öncelikle duruşma zaptında karekod olması halinde “aslı gibidir” yerine geçeceği hüküm altına alınabileceği gibi, Avukatlık Kanunu’nun 56. maddesindeki açık hüküm uyarınca, avukat tarafından yapılacak “aslı gibidir” şerhi ile bu sorun aşılabacaktır.

4.3.4. TALEP HALİNDE ZORUNLU MÜDAFİ TAYİNİ HAKKININ HATIRLATILMASI

Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ilgililerce talep edilmediği durumlarda avukat atanması yönünde kolluk, savcılık veya hâkimlikçe CMK 150. maddenin 1. fıkrası hatırlatılmadığı veya hatırlatılsa bile çıkacak olan yargılama giderlerini ödemesi gerektiği belirtilerek, dolaylı yoldan müdafî talep etmesinin önüne geçildiği tespit edilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği tarafından kamu spotu oluşturularak billboard, sosyal medya paylaşımları ve diğer yollar ile vatandaşlar bilinçlendirilebileceği gibi, Adalet Bakanlığı nezdinde yapılacak görüşmelerde kollukta görevli memurlar, Cumhuriyet Savcıları veya hakimlerin bu konuda hassas davranmaları yönünde gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

4.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)

4.4.1. TALİMAT DOSYALARINDA ÖDEME

A- Talimat Dosyalarında Yarım Ücret Ödenmesi:

Soruşturma ve kovuşturma aşamasında yapılan talimat görevlendirmelerinde, tarifede münhasır ücretlendirme belirlenmiş olup, esas görevlendirme ücretlerinin yarısı kadar ödeme yapılmaktadır.

Her ne kadar görevlendirme talimat olarak yapılsa da, verilen hukuki desteğin niteliği aynı olduğundan, yarım yerine tam ücret ödenmesi gerekir. Öyle ki 2 gün içerisinde son bulan soruşturma görevleri mevcut olduğu gibi, 3 gün ya da daha uzun sürecek talimat görevlerinin de gerçekleşmesi mümkündür. Diğer yandan, kovuşturma aşamasında yakalama emriyle hazır edilen sanık ifadelerinde yapılan görevlendirmelere de tam ücret ödenmektedir. Bu sebeple iki görev çeşidi arasındaki ayrım kaldırılarak, CMK Ücret Tarifesinde soruşturma aşamasında talimata ilişkin ücretlendirmelerin de kaldırılması gerekmektedir.

B- Talimat Görevlendirme Ücretlerin İlgili Başsavcılık Esas Dosyalarının Ödenmesinin Ardına Bırakılması:

Uygulamada belirtilen sorunlara göre, talimat görevlendirmeleri için dosyanın bulunduğu başsavcılık tarafından öncelikle Başsavcılık esas ödemeleri yapılmakta, ardından ödenek arttığı takdirde talimat görevlendirmelerinin ödemeleri yapılmakta, bu nedenle genellikle talimat ücretlerinin geç ödendiği görülmektedir.

Bu uygulamanın kanuni hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Bu sorunla karşılaşan meslektaşların, baroları aracılığıyla Başsavcılıklara bildirim yapılması için başvuruda bulunması ile sorun çözülebilir.

C- Talimat Ücretinin Esas Savcılık Tarafından Ödenmesi Nedeniyle Evrak Teslimi ve Ödemelerde Sorun Yaşanması:

Uygulamada talimat dosyalarına ilişkin ödemeler, esas dosyanın bulunduğu mahkemenin bağlı olduğu savcılıkça yapılmaktadır. Bu uygulama ücret için kesilecek makbuzda yer alan savcılığın vergi dairesi ve vergi numarasını bulmaktaki zorlukların yanı sıra, ödeme sürecinin uzamasına neden olmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı ile görüşülmeli, ödeme esaslarında ödeme biriminin **“görevin ifa edildiği yer”** olarak değiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu durumun mümkün olmaması halinde ise ödeme işlemlerinin dijital ortamda gerçekleştirilebilmesinin temini gerekmektedir.

4.4.2. HAGB SONRASI ÖDEME YAPILMAMASI

HAGB kararından sonra kararın açıklanmasına karar verildiğinde, yeniden yargılama yapılmakta, ancak müdafî ya da vekile ücret ödenmemektedir. Bu konu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı ile görüşülmeli, ücret tarifesinde değişikliğe gidilmesi sağlanmalıdır.

4.4.3. ZORUNLU/İHTİYARİ MÜDAFİLİK ATAMA ŞARTLARI

Yargı pratiğindeki aksaklıkların şüpheli, sanık ya da mağdurlar aleyhine sonuçlar doğurması bilinen bir gerçekliktir.

Zorunlu/İhtiyari müdafî veya vekil atama şartlarında kapsamın genişletilmesi konusunda Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılmalı, zorunlu müdafî görevlendirme şartlarında ceza alt sınırının 5 yıldan, aynı zamanda HAGB üst sınırı olan 2 yıla indirilmesi ve bu konuda yasal düzenleme yapılarak kapsamın genişletilmesi sağlanmalıdır.

Bunun yanında 65 yaş üzeri vatandaşların CMK md.150/2 kapsamına alınması sağlanmalıdır. 65 yaş üzeri için önerilen uygulama, hapis cezasının ertelenmesi şartlarındaki üst sınırın 2 yıl yerine, istisnai olarak 3 yıl uygulanması şeklindedir.

4.4.4. KOVUŞTURMA AŞAMASINDA ADLİ YARDIM ŞARTLARI

CMK ücret tarifesinin artışı ve AAÜT seviyesinin yükseltilmesi için yürütülen çalışmaların yanında, alternatif bir yol ve tez olarak; soruşturma aşamasındaki sürecin hızlılığı ve önemi nedeniyle ayırık tutularak, CMK md.150 şartlarını taşımayan kovuşturma aşamasındaki sanıkların, müdafii taleplerinde öncelikle *“müdafii tayin edecek durumda olmama durumu”* değerlendirilerek, şartların taşınması halinde ise bu kapsamdaki görevlendirmelerin adli yardım kapsamına alınması için Adalet Bakanlığı ile görüşme sağlanmalıdır. Adli yardımın yapısı gereği, bu yolla yapılan görevlendirmelerin doğal sonucu olarak, ücret ödemesi AAÜT üzerinden gerçekleştirilmelidir.

4.4.5. SAVCININ BİRLEŞTİRME KARARI SONRASI AYNI SORUŞTURMA NUMARASINDAN ÖTÜRÜ TEK BİR MÜDAFİYE ÜCRET ÖDENMESİ

Kolluk biriminde yapılan görevlendirmelerde bir şüphelinin birden çok dosya numarası altında, her biri için farklı müdafiler görevlendirilerek ifadesi alındığında, bu dosyalar savcılık aşamasında birleştirilirse; müdafilerden yalnızca birinin göreve devam etmesi istenerek, sadece devam eden müdafiiye ödeme yapılmasının savcılık tarafından istendiği bildirilmektedir.

Birkaç baro tarafından münferit olarak bildirilen bu uygulamanın kanuni hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Geniş katılımı gerçekleştirilen Çalıştay'da bu hususa da dikkat çekilmesi gerekli görülmüştür. Yerelde yaşanan bu sorunla karşılaşan meslektaşların da barolarından destek alması ve soruşturma aşamasında birden fazla dosyanın birleştirilmesi halinde, her bir soruşturma için ayrı ücret ödenmesi noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme sağlanmalıdır.

4.4.6. KİMLİK TESPİTİNE YÖNELİK ÜCRET ÖDENMEMESİ

Suçta sürüklenen çocuk (Çocuk Şube) görevlendirmelerinde bazı bölgelerde kimlik tespiti için de görevlendirmeler yapılmakta, kimlik tespitine katılmasına rağmen sonraki savcılık aşamasına mazeretli olarak katılmayan avukatlara, kimlik tespitinin yönetmelikte tanımlanan “*ifade ve sorgu*” işlemlerinden sayılmaması nedeniyle ödeme yapılmadığı bildirilmektedir.

Kimlik tespiti işleminde de görevli avukat tarafından, suçta sürüklenen çocuğa önemli bir hukuki destek verilmektedir. Bu nedenle diğer soruşturma işlemlerinden ayrımı yapılmaksızın, bu durumda da avukatlara ödeme yapılmalıdır. Ödeme yapılmama uygulaması devam ettiği takdirde ise, başsavcılıklarla ilgili görüşmeler yapılarak, kimlik tespiti işlemlerine münhasır görevlendirme yapılmaması istenmelidir.

EK ÖNERİ: TEŞHİS VE YÜZLEŞTİRME İŞLEMLERİ İÇİN AYRI ÜCRET TAYİNİ

Teşhis ve yüzleştirme işlemlerinde yapılan görevlendirmeler, soruşturma aşaması içerisinde gerçekleştirilmekteyse de, bu işlemler genellikle ilk ifade ve sorgu işlemleri sonrasında farklı zamanlarda gerçekleştirildiğinden, meslektaşların fazladan emek ve mesai sarfiyatına yol açmaktadır. Bu iki işleme ilişkin görevlendirmeler için, CMK ücret tarifesinde soruşturmadan ayrı düzenleme yapılarak münhasıran ödeme yapılması gerekmektedir.

Soruşturma aşamasında ücret ödenmeyen tüm işler için, ücret ödenmesinin sağlanması noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılmalıdır. Çalıştay'da genel olarak ücret ödenmesi sorunlarının Adalet Bakanlığı ile ücrete ilişkin kaynağın artırılması sorunlarının ise Maliye Bakanlığı ile çözümlenebileceği hususunda mutabakata varılmıştır.

4.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)

4.5.1. BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİNDE YENİDEN AVUKAT ATANMASI

Bölge Adliye Mahkemesinin bulunmadığı illerden, Bölge Adliye Mahkemesine giden dosyalar için yapılan CMK görevlendirmelerinde ilk derece mahkemesinde görevli avukata Bölge Adliye Mahkemesinin duruşmasına fiziken katılması halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin 2022 Yılı Tarifesi md. 4 gereği görev ve yol ücreti ödemesi yapılırken, SEGBİS ile katılma durumunda bu ücret ödemesi yapılmamaktadır. Bölge Adliye Mahkemesinin bulunduğu yer ilk derece mahkemesindeki görevin devamı niteliğindeki, Bölge Adliye Mahkemesi dosyalarının duruşmalarında ücret ödemesi yapılmamaktadır. Buna ilişkin olarak;

Türkiye Barolar Birliğinin, Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılıklarına başka illerden gelen ve duruşma açılan tüm dosyalarda, (SEGBİS ile olması fark etmeksizin) CMK ödemelerinin yapılması için yazı yazması ve Adalet Bakanlığı ile konu hakkında görüşme yapması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.5.2. SORUŞTURMA AŞAMASINDA ÜCRETİN BÖLÜNMESİ

Soruşturma aşamasında görevlendirmelere ilişkin ücretler, soruşturma aşamasında bir dosya için kaç avukat görevlendirilmişse, soruşturma ücretinin o sayıya bölünmesi neticesinde, her bir avukata ücret ödemesi yapılmaktadır.

Soruşturma aşamasında haklı bir gerekçe ile işi takip edemeyen avukat ile onun yerine yeniden görevlendirilen avukatın, ayrı ayrı soruşturma ücretine hak kazanması gerektiği ve ilgili Yönetmelik maddesinin düzenlenmesinin aşağıdaki gibi olabileceği kanaatine varılmıştır.

MADDE 10:

(2) Soruşturma evresinde kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısı ve mahkeme huzurunda yapılan ifade alma veya sorgu için farklı avukatların görevlendirilmesi hâlinde, tek bir ücret ödenir ve bu ücret görevli avukatlara katkıları oranında paylaşılır. Ancak haklı bir gerekçe ile göreve devam edemeyen avukat ile yerine görevlendirilen avukata ayrı ayrı tam ücret ödenir.

****Ayrıca** CMK ücret tarifesinde belirtildiği üzere, sulh ceza hâkimliklerinde takip edilen işler için ayrıca bir ücret ödemesi yapılması gerekmektedir. Soruşturma aşamasında kolluk ve savcılık ifadesinden sonra sorguya katılan avukatın, ücret tarifesi gereği hem soruşturma evresinde takip edilen işe ilişkin ücrete, hem de sulh ceza hâkimliklerinde takip edilen işe ilişkin ücrete ayrı ayrı hak kazanmalıdır.

Tarifenin 4. maddesinin ilgili kısmının aşağıdaki şekilde düzenlenmesi konusunda Adalet Bakanlığı ile görüşmenin/yazışmanın yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

MADDE 4

(1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince yapılan hukuki yardımlara yönelik işlemlerde;

a) Soruşturma evresinde kolluk ve savcılıkta takip edilen işler için TL,

b) Soruşturma evresinde şüphelinin sulh ceza hakimliğine sevki durumunda takip edilen işler için ayrıca veya ilk görevlendirmenin sulh ceza hakimliklerinde yapılması durumunda TL,

4.5.3. BERAAT/MAHKÛMİYET VEKÂLET ÜCRETİ ÖDENMEMESİ

CMK görevlendirmelerinde katılan vekili veya sanık müdafileri lehine, yargılama sonunda karşı vekâlet ücretine hükmedilmemektedir. Mevzuatta karşı vekâlet ücretlerinin CMK'den **görevlendirilen avukatlara ödenmemesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Uygulamadan kaynaklı sorunlar oluşmaktadır.**

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 14. maddesinin ilgili hükümlerinin aşağıdaki gibi düzenlenmesinin yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

MADDE 14 – (1)

Kamu davasına katılma üzerine, mahkûmiyete ya da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş ise vekili bulunan katılan lehine bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde belirlenen avukatlık ücreti sanığa yükletilir. Bu hüküm, katılanın Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen vekili bulunması durumunda da uygulanır.

(4) Beraat eden ve kendisini vekil ile temsil ettiren sanık yararına, Hazine aleyhine maktu avukatlık ücretine hükmedilir. Bu hüküm, sanığın Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen müdafisi bulunması durumunda da uygulanır.

Yukarıda belirtilen sorun ve çözüm önerisi Yönetmelik ve tarife değişikliği gerektirdiğinden, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 14. maddesinin ilgili hükümlerinin değişikliği için Adalet Bakanlığı ile görüşülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.5.4. HÜKÛM TEBLİĞİNE YÖNELİK GÖREVLENDİRMELERDE ÜCRET ÖDENMEMESİ

Uygulamada istinaf ve ilk derece yargılamalarında sadece kararın kesinleştirilmesi amacıyla CMK'den avukat görevlendirilmekte ve karar avukatlara tebliğ edilmektedir. Avukatın bir hukuki hizmeti olmadığından bahisle ücret ödemesi yapılmamaktadır.

Sadece hüküm tebliği için yapılan görevlendirmelerde tebligat evrakı ile ücret ödenmesi yapılması için CMK Uygulama Yönetmeliğine bir hüküm eklenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Ücret ödenmeyecek olması halinde, Türkiye Barolar Birliğinin Adalet Bakanlığı ile görüşmesi kanaatine varılmıştır.

4.5.5. DÜŞÜK ÜCRET ÖDENMESİ VE GÖREV ESNASINDA AVUKATIN KARŞISINA ÇIKARTILAN ZORLUKLAR NEDENİYLE EYLEMSEL TAVIRLAR VE PLANLAR

Düşük ücret ödenmesi ve görev esnasında avukatın karşısına çıkartılan zorluklar nedeniyle eylemsel tavırlar ve planlar içerisinde öncelikle müzakere yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda;

- Vergilendirmelerle ilgili Cumhurbaşkanlığı ile görüşme yapılmak üzere bir heyet oluşturulması
- Adalet ve Maliye Bakanları ile görüşülerek ülkemizin hiperenflasyon sürecinden geçtiği göz önüne alınarak, tarifenin ivedilikle güncellenmesinin istenmesi sonucuna varılmıştır.

4.5.6. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNİN VE İLGİLİ BAROLARIN ORTAKLAŞA YAPACAĞI GÖRÜŞME VE YAZIŞMALARLA ÇÖZÜLMESİ HEDEFLenen SORUNLAR VE SOMUT ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sorunların tespiti ve somut çözüm önerileri için, Türkiye Barolar Birliği nezdinde kurulacak bir heyet ile Cumhurbaşkanlığı başta olmak üzere, TBMM'deki hukukçu milletvekilleri ile sorunların ve çözüm önerilerinin görüşülmesi, müzakere yolu ile çözüm aranması gerekmektedir.
- Avukatların yaşadıkları zorluklar, uğradıkları şiddet, kölelik şartlarındaki çalışma koşullarında bırakılmaları, CMK ücretlerinin düşüklüğü vb. hususlarda kısa videolar (30-40 saniyelik), kamu spotları gibi çalışmaların hazırlanması için alanında profesyonel ekiplerden destek alınması, kamuoyu yaratılması hedeflenmelidir.
- Yaratılan kamuoyu ile birlikte sorunların çözümüne ilişkin taleplerin, görüşmelerin karşılıksız kalması halinde, baroların CMK görevlendirmelerinde iş yavaşlatma ve gerektiğinde görevlendirmelerin yapılmaması (acil görevlendirmeler hariç) gibi aktif tepkiler gösterilmesi için istişarelerde bulunulması gerekmektedir.
- Müzakerelerin sonuçsuz kalması, kamuoyu yaratılması, aktif tepkilerin gösterilmesine rağmen sonuçsuz kalınması durumunda; gösteri ve tepki yürüyüşleri yapılması konusunun istişare edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)

4.6.1. KOLLUK -SAVCILIK AŞAMASINDA ÖZEL VEKİLİN GELMESİ SORUNU

Kolluk kuvvetlerince veya Başsavcı kâtiplerince, CMK otomasyon sisteminden zorunlu müdafî talebi yapıldıktan sonra görevi kabul eden avukat ifade yerine geldiğinde, özel müdafinin de orada bulunduğunu ve ifadeye kendisinin gireceğini beyan etmesi halinde, görevlendirilen avukat ifadeye girmeden ifade yerinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Bu durum avukatların hem zaman hem de maddi olarak sıkıntıya girmesine neden olmaktadır.

İfade öncesi kişiye kolluk kuvvetleri ve savcılık kâtiplerince avukatının olup olmadığının sorulması, var ise avukatı isteyip istemediğinin sorulması, istemesi halinde görevlendirme talebinin yapılması gerekmektedir.

Diğer durumlarda (şüphelinin haberi olmaksızın, yakınlarının özel müdafine haber vermesi ve özel müdafinin gelmesi durumu) görevlendirilen avukatın, kolluk kuvvetlerinin, şüphelinin, özel müdafinin imzasının olduğu bir tutanak düzenlenmesi ve bu tutanakla ücrete hak kazanılması şeklinde yönetmelikte bir düzenleme yapılması için Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.6.2. SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK-MAĞDUR ÇOCUK İFADELERİNDE YAŞANILAN SORUNLAR

Her il ve ilçede AGO ve ÇİM bulunmamakta ve yine her il ve ilçede ifade alımında standart bir durum da söz konusu olmamaktadır.

Bu hususta AGO ve ÇİM kurumlarının sağlanması için girişimlerde bulunulması ve ifade alımında yaşanan keyfiliğin önlenmesi amacıyla, ivedilikle Adalet Bakanlığı ile yazışma ve görüşmelerin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İfade alımı sırasında kamera kaydının alınması hususu önem arz etmekte olup, zorunlu hale getirilmesinin sağlanması, kayıt altına alınmayan ifadeler için yaptırımların uygulanması hususu noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kolluk kuvvetlerine, Başsavcılık personellerine ve Cumhuriyet Savcılarına, uzman eğitimciler tarafından Çocuk Adalet Sistemi konusunda eğitim verilmesi hususunda seminerler düzenlenmesi ve sertifika verilmesi, sertifika verilmeyenlerin bu tip ifadelerde yer almasının önüne geçilmesi hususunda Adalet Bakanlığı ile görüşülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Adalet Çocuk Sistemi konusunda eğitim verilmeyen barolara, Türkiye Barolar Birliği tarafından eğitim verilerek, avukatlara sertifika verilmesi, sertifikası olmayan avukatların bu tip ifadelere girmesinin önlenmesi sonucuna varılmıştır.

4.6.3. SORUŞTURMA NUMARASININ GEÇ VERİLMESİ VEYA HİÇ VERİLMEMESİ

Soruşturma numarasının bulunmaması durumunda, görevlendirilen avukat ücret alamamakta ve bu konu sebebiyle mağduriyet yaşamaktadır.

Bu durumun önüne geçilebilmesi için Adalet Bakanlığı ile görüşülerek, ifade tutanağında bulunan olay numarası ile başvuru yapılabilmesi ve ücrete hak kazanabilme olanağının sağlanması, böyle bir durumun söz konusu olmaması halinde, Başsavcılıklarca kolluk kuvvetlerinden evrakların teslimini hızlandırmaları konusunda makul bir süre tayin edilmesi sağlanmalıdır.

4.6.4. ÜCRET ÖDENMESİNE İLİŞKİN İL BAZINDA FARKLILIKLAR

Büyük illerde avukatlar, CMK ödemeleri konusunda büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Avukatlar uzun süreler hak etmiş oldukları CMK ücretlerini alamamakta ve bu konuda mağdur olmaktadır.

Bu durumun çözülebilmesi adına İdari İşler ve Mal Müdürlükleri ile iletişime geçilerek, ödeme sürecine ilişkin kurum içi gecikmelerin önüne geçilmesi adına işlemlerin yapılması talebinde bulunulması gerekmektedir.

4.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)

4.7.1. ÜCRETLERİN VERGİLENDİRİLMESİ

Katma Değer Vergisi Yönünden:

Avukatın CMK görevlendirmesi gereğince yürüttüğü zorunlu müdafilik ve vekilliğin, kanun hükümleri ve içtihatlar uyarınca kamu hizmeti olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Uygulama kapsamında, avukatlara sistem üzerinden bir görevlendirme yapılmaktadır.

Kolluk, savcılık veya mahkeme tarafından yapılan görevlendirme sonucunda, zorunlu müdafî/vekil sıfatı kazanan avukat, kamu görevlisi olarak görevini yürütmektedir. Burada avukatın serbest meslek erbabı olması dolayısıyla, kendisine iş sağlama ve yapmayı üstlendiği iş karşılığı vekâlet ücretini belirleme serbestliği bulunmamaktadır. Aynı kapsamda bulunan ve mahkemelerce veya ilgili yargı birimlerince görevlendirilen bilirkişilik kurumu örnek alındığında, bilirkişilerin üstlenmiş oldukları kamu görevi sonucunda, kendilerine takdir edilen ücret Gelir Vergisi Kanunu madde 61 kapsamında ücret olarak nitelendirilmekte ve katma değer vergisinden muaf tutulmaktadır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61. maddesine göre de ücretin tanımı yapılmış olup, devamında ücret kavramının ödenek olarak belirlenmesinin, ücretin niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır. CMK görevlendirmesi sonucunda avukata yapılan ödemenin, Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 13. maddesine göre Adalet Bakanlığınca ayrılan ödenekten karşılandığı ve bu ödemenin ödenek niteliği taşıdığı açıkça belirtilmektedir.

Belirli bir ödenekten ve meslek kuruluşunun belirlediği asgari ücret tarifesinden ayrı bir tarifeye göre karşılanan ücret, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda belirtilen, serbest meslek kazancı tanımını karşılamamaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu 27/5'te serbest meslek faaliyetleri için ilgili meslek teşekküllerince tespit edilmiş bir tarife varsa, hizmetin bedelinin, bu tarifede gösterilen ücretten düşük olamayacağı/bu tarifenin altında kazanç sağlanmasının yasak olduğu belirtilmiştir. Ancak söz konusu uygulamada, bu kanun maddesine aykırı olarak ücretler asgari tarifenin çok daha altında belirlenmektedir. Böyle bir belirlemenin yapılabiliyor oluşu, CMK ücretlerinin serbest meslek kazancından ayrık bir durum oluşturduğunu bize göstermektedir.

CMK görevlendirmelerinde ve buna ilişkin ödemelerde, tarafların serbest iradeleri söz konusu değildir. Görevlendirilen şüpheli/sanık/müşteki serbest iradesi ile kendisine tayin edilen avukatı, görevlendirilen avukat da görev alacağı kişiyi belirlememektedir. Ayrıca avukat kanunen kendisine tanınan sınırlar çerçevesinde, vekâlet ücretini belirleyebilmekteyken, zorunlu müdafî/vekillik görevini üstlendiğinde maktu olarak belirlenen ve taraf iradeleriyle değiştirilemeyen ücreti almaktadır. Müdafî tayini sonucunda ortaya çıkan ücretin ödemesi de kişi tarafından değil, kanun gereği devlet tarafından belirlenen ücret tarifesi üzerinden ve buna ilişkin ayrılan ödenekten karşılanmaktadır.

Zorunlu görevlendirmelerde ödeme temsil edilen kişiden değil, görevlendirme ile ilgili yerin Cumhuriyet Başsavcılığı İdari Mali İşler Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Ödemeye ilişkin makbuz da, bu kapsamda ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı adına düzenlenmektedir.

Özetle CMK görevlendirmesi sonucunda hak kazanılan ücretin; vergi kanunları, Avukatlık Kanunu ve diğer ilgili mevzuata göre serbest meslek kazancı niteliği taşımadığı, serbest meslek kazancı için kanunların aradığı şartların bu ücret türünde bulunmadığı ve avukatın kamu görevini üstlenmesinden doğan Gelir Vergisi Kanunu madde 61 kapsamında ücret niteliğine sahip olduğu tartışmasız bir şekilde ortadadır. Bu nedenlerle CMK ödemelerinde yapılan katma değer vergisi kesintisinin kaldırılması gerekliliği bulunmaktadır.

Avukatlık Hizmetinin Kamu Hizmeti Olması Yönünden:

Manisa Baro Başkanlığının 08.04.2022 tarihli yazısına verilen cevapta, Adalet Bakanlığı 30.12.2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile KDV oranlarını belirlediği, ayrıca 02.10.2019 tarih 194 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Avukatlık hizmetinin KDV'ye tabi olduğu belirtilmişse de, avukatlık hizmetinin Katma Değer Vergisi Kanunu'na uygun bir hizmet olmadığı, avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olmasından dolayı sadece gelir vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

CMK Kapsamındaki Tüm Vergilendirmenin Kaldırılması, Aksi Halde Adli Yardımdaki Gibi %8'e Sabitlenmesi Yönünden:

26.11.2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı ile 24.12.2007 tarihli ve 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karara ekli (II) sayılı listenin "B) DİĞER MAL VE HİZMETLER" bölümünün 32. sırasında yer alan "Aile mahkemeleri" ibaresi, "6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununda yer alan adli yardım ve adli müzaharet hükümleri kapsamında verilen avukatlık hizmetleri ile aile mahkemeleri" şeklinde değiştirilmiş, karar 01.12.2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Söz konusu karar ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda yer alan adli yardım ve adli müzaharet hükümleri kapsamında verilen avukatlık hizmetlerinde uygulanacak KDV oranı %18'den %8'e düşürülmüştür. CMK kapsamındaki vergilendirmenin de benzer şekilde %8'e sabitlenmesi uygulama birliği açısından zorunludur.

Bağlı Çalışan Avukatların Makbuz Kesme Zorunluluğundan Doğan Sorunlar:

Sigortalı çalışan avukatların ücret ödemeleri, bazı illerde muvafakat ve maaş bordrosu ile bağlı çalışan avukata ödeme yapılırken, bazı illerde ise ödemeler işveren avukata yapılmaktadır. Ayrıca işveren avukatın makbuzunun kullanımı vergilendirme açısından karışıklık yaratmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müd.16.03.2021 tarih E-19120602-045-02-0213-2021-465/23724 sayılı yazısı bağlı çalışan avukatın vergi kaydı olmadığı hallerde ödemenin yapılabilmesine imkan vermektedir.

4.7.2. CEZAEVİ VEKÂLET TALEBİ

Bazı cezaevlerinde görevlendirme yazısının, vekâletname hükmünde sayılmaması sorununun gündeme geldiği görülmektedir. Bu konuda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne konuyla ilgili başvuru yapılması, başvurunun reddedilmesi halinde idare mahkemesinde idari işlemin iptali davası açılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.7.3. CARİ GİDER YÖNETMELİĞİ

Cari Gider Yönetmeliği hâlihazırda mülga olmakla beraber, Yönetmeliğin yeniden oluşturulması gündemdedir. Bu kapsamda cari giderlere yönelik; eğitim giderleri, araç giderleri, fotokopi giderlerinin Yönetmelik kapsamına alınması gerekmektedir.

Barolarda CMK uygulama merkezlerinin profesyonelleştirilmesi, bürodaki personelin nitelikli ve mümkünse hukuk fakültesi mezunu olması gerekmektedir. Cari giderlerin bu kapsamda düzenlenmesi, örneğin büro harcamaları, araç harcamalarının da dâhil edilmesi gerekmektedir.

Kaynak oluşturulması, cari giderlerin genel bütçeden ödenmesi gerekmektedir. Cari giderin adli yardım ödeneğinin yarısı oranında ödenmesi kısıtlamasının kaldırılarak, cari giderin genel bütçe kapsamında alınması gerekmektedir.

4.7.4. ÖDEMELERE İLİŞKİN SORUNLAR

Bazı barolarda her bir görevlendirme için ayrı ayrı makbuz kesilmesi, seri yargılamada savcılık ve asliye ceza için dahi ayrı makbuz kesilmesinin istendiği görülmektedir. CMK ödemeleri bazı barolarda ödeme 1-2 ayda yapılırken, bazı barolarda 5-6 ayı bulabilmektedir. Bu kapsamda uygulamada birlik sağlanmalıdır.

4.7.5.YOL ÜCRETLERİNDE YEKNESAKLIK VE MAKBUZ KESİLMESİ

Bazı barolarda merkez ilçede yol ücreti ödenmemekte, ilçelerde km başına 1 TL uygulaması ile ücret ödenmektedir. Bazı barolarda taksi ücreti ile ücret ödendiği, bazı barolarda anlaşmalı taksi ile ödemenin yapıldığı, bazı barolarda yol ücret ödemesi yapılmadığı ve ödeme yapılmayan barolara çok büyük bir maddi külfet yüklediği, yol ücretinin vergilendirmeye tabi tutulduğu, bazı barolarda serbest meslek makbuzu kesildiği, bazı barolarda makbuz kesilmeden vergilendirmeye tabi tutulduğu tespit edilmiştir.

Uygulama birliği açısından TBB tarafından tek tarife uygulanması, Adalet Bakanlığı ile Yönetmelik'teki mutlak yol ücretinin görüşülmesi ve ücretlerin güncelleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Cezaevinde bulunan şüphelinin avukat görüşmesi için avukata yol ücreti ödenmediği, baroların CMK yönergelerinde en az bir kez şüpheli ile görüşmesi gerektiği kararına rağmen yol ücreti ödemesinin yapılmadığı, aynı şekilde başka bir ilde tutuklu bulunan şüpheli ile görüşmenin sağlanmasına yönelik çözüm geliştirilemediği (SEGBİS ortamında görüşmenin sağlanmaması) tespit edilmiştir.

Bazı barolarda cezaevi görüşmeleri için haftada 1 gün servis sağlanabileceği sonucuna varılmıştır.

4.7.6.ÜCRET ÖDENMESİNE İLİŞKİN İL BAZINDAKİ FARKLILIKLAR

- %8-%18 uygulamasında il bazında farklılıklar olduğu belirlenmiş olup, Adalet Bakanlığı görüşünün tüm barolara bildirilerek bu konuda uygulama birliğinin sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.
- Kesilen makbuzlarda elektronik makbuz programından kaynaklanan kuruş farkından dolayı, bazı barolarda evrakların iadesi sorununun yaşandığı, bazı baroların kuruş farklarını yuvarlayarak bu sorunu vergi dairesi ile çözüme ulaşıldığı tespit edilmiştir.
- Gözden geçirmelerde yeni görevlendirme yapılmayarak eski müdafinin çağrıldığı, ücretlendirmenin de tarifenin sulh ceza ücretinin yarı oranında yapıldığı sorununun mevcut olduğu tespit edilmiştir.
- Her ne kadar il bazındaki farklılıklar için başlık açılmışsa da İlçeler ve iller arasında da farklılık olduğu tespit edilmiştir.

- Bazı barolarda CMK evrak tesliminin aylık kota uygulanarak (400 makbuz) sınırlandırıldığı, 1 ay için savcılık idari işlerin verdiği sayıdaki makbuz için ödenek verildiği tespit edilmiştir.
- Basit yargılama usulünde ödemenin bazı barolarda beyan dilekçesi ile yapılırken, bazı barolarda gerekçeli kararlar yapıldığı tespit edilmiştir.

4.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)

4.8.1. Baroların büyük bir bölümünde CMK görevi alan avukatların, CMK eğitimi almadıkları ve yenileme eğitimlerinin yapılmadığı görülmüştür.

- CMK eğitiminin barolardaki zorunlu müdafilik siciline yazılabilmenin ön şartı haline getirilmesi gerekmektedir.

CMK müdafiliğinin daha etkin ve nitelikli şekilde yapılabilmesi için;

- CMK listesine girecek avukatların; baroların kendi eğitimcileri yahut TBB'den talep etmeleri durumunda TBB tarafından belirlenecek eğitimcilerce verilecek CMK eğitimlerinden sonra, CMK görevlendirme listelerine dâhil olabilmeleri gerekmektedir.
- Belirli periyotlarla yenileme eğitimi alma zorunluluğunun getirilmesi gerekmektedir.

4.8.2. Bir kısım baroların kendi eğitimcilerinin olmadığı ve/veyahut eğitim merkezlerinin henüz kurulmamış olduğu tespit edilmiştir.

TBB tarafından barolara,

- Kendi bünyelerinde bir eğitim merkezi kurabilmelerini sağlayacak maddi destek ile eğitimci desteği verilerek, her baronun kendi eğitimcilerini yetiştirmesine imkân ve fırsat verilmesi gerekmektedir.
- CMK eğitimleri verecek olan eğitimcilere, belirli periyotlarda TBB çatısı altında toplanarak bilgi paylaşımı, konferans, atölye ve eğitim çalışmaları yapmalarına imkan sağlanarak, ülke çapında uygulanabilecek güncel ve geçerli bir CMK eğitim programının belirlenmesi gerekmektedir.
- Eğitimciler TBB/Barolar tarafından huzur hakkı ödenmelidir.

4.8.3. CMK eğitimlerinin akademisyenler tarafından verilmesinden ötürü, pratikten ziyade teorik eğitimler gerçekleşmesi sebebi ile avukatların uygulamaya yönelik eksik kaldıkları tespit edilmiştir.

CMK Eğitimlerinde,

- Faal olarak avukatlık mesleğini icra eden ve uygulamayı bilen meslektaşların eğitmen olarak tercih edilmesi,
- CMK eğitim programının uygulamada maruz kalınacak sorunlara yönelik, bilinmesi zorunlu teorik bilgiyle desteklenen pratik bilgilerden oluşturulması,
- Eğitimin niteliğini arttırabilmek için katılımcılardan eğitmenler ve eğitim hakkında geri bildirimler istenilmesi,
- CMK eğitimlerinin TBB'de yapılması yerine, her baronun kendi ilinde yapılmasının tercih edilmesi durumunda, katılımın ve memnuniyetin artacağı değerlendirilmiştir.
- Her baronun kendi eğitmen mensubunu tercih etmesi gerekmektedir.

4.8.4. TBB ve Baroların CMK müdafileri için güncel yardımcı kaynak veya el kitabı oluşturmamış olduğu tespit edilmiştir.

TBB tarafından;

- CMK'da etkin ve nitelikli müdafilik, CMK müdafisinin görevlerine ilişkin el kitabı çalışması,
- CMK görevini yerine getirirken karşılaşılabilecek problemlere ilişkin bir el kitabı çalışması yapılması,
- Bu kaynakların rahatlıkla ulaşılabilirliği açısından, TBB ve baroların internet sitelerinde online kullanıma açılması,
- Yapılmış CMK eğitimlerine TBB TV ve sosyal medyada ulaşılabilir olmasının sağlanması önerilmiştir.
- Ayrıca bu yayınların sürekli olarak güncellenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.8.5. Baroların büyük bölümünde CMK eğitimlerinin staj dönemi programına alınmadığı tespit edilmiştir.

Stajyer avukatların mesleğe başladıkları anda, CMK konusunda yeterli donanıma sahip olmaları gerekliliği tartışmasızdır. Bu bağlamda, CMK eğitimi programlarına; stajyer avukatların dâhil edilerek, zorunlu müdafiliğin ön şartı olan CMK eğitimi süreci konusunda farkındalıklarının arttırılması gerekmektedir.

4.8.6. Adliye personeli ve kolluk personelinin, mevzuat bilgisinin az/hatalı olması ya da güncel olmaması sebebi ile yoğun problemler yaşandığı tespit edilmiştir.

- TBB'nin ulusal çapta, baroların da il bazında, mülki idari amirler ile görüşerek, adliye ve kolluk personeline mevzuat ve CMK'de müdafinin yetkileri ve görevleri ile ilgili ortak eğitim verilmesi hususunda altyapıyı oluşturması,
- Adli personele verilecek meslek içi eğitimlerin müfredatına, CMK eğitimlerinin de alınması gerekmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında kolluk, savcılık ve mahkemelerin talepleri doğrultusunda barolar tarafından görevlendirilen avukatlar; görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirirken, ayrıca bu görevlendirmelere ilişkin ücretlerini tahsil ederken çalıştay kapsamında da tespit edilen birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Sorunların kanun, yönetmelik, tarife ve görevli avukatların uygulamaya yönelik bilgi eksiklikleri başlıkları altında değerlendirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda;

- Hali hazırda 15 yıldır yürürlükte bulunan yönetmeliğin yayımlandığı tarihten bu yana birçok yeni kurum getirilmiş ise de (sulh ceza hakimliklerinin kurulması, sulh ceza hakimlikleri tarafından her ay tutukluğun incelenmesi, seri muhakeme ve basit yargılama usulü vb) anılan yönetmelik bu yeni kurumlara göre uyarlanmamıştır. Yönetmeliğin günün koşullarına uyum sağlayabilecek hale getirilmesi için Türkiye Barolar Birliği tarafından geniş kapsamlı bir çalışma yapılarak, çalıştayda belirlenen hususların da dikkate alınacağı taslak yönetmelik hazırlanması, akabinde yürürlüğe geçirilmesi için Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ile öncelikli olarak görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.

- “Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin Tarife”nin günümüz ekonomik şartlarında, yargılamaların uzun sürdüğü nazara alınarak, avukatların emek ve mesaisinin karşılığı olmaktan çok uzak olması nedeni ile savunma hakkının tesisi için yasal mevzuat ile görevlendirilen avukatların, kamu görevi de yürüttükleri düşünülüğünde avukatların çalışmalarına karşılık takdir edilen ücretin açıkça yetersiz ve hakkaniyete aykırı olduğu gerekçesi ile CMK tarifesinin Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi’nden düşük olmamak üzere belirlenmesi gerekmektedir. Bu sorunun çözümü için, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile öncelikle görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.
- CMK kapsamında yapılan görevlendirmelere ilişkin, ücretlerin bazı bölgelerde geç ödenmesi, ücretlerden KDV alınması, uzun süren yargılamalarda ek ücret ödenmemesi, yol masraflarının makbuz karşılığı ödenmesi ve benzeri sorunların çözümü için, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ile öncelikle görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.
- Ceza yargılamasının tüm unsurlarının katılacağı, yasal mevzuatın uygulamasında yaşanan sıkıntıları bertaraf etmek amacı ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği tarafından mevzuat eğitimlerinin düzenlenmesi, konu ile ilgili materyallerin hazırlanması gerekmektedir.
- Her baronun sorunlarının ve avukat sayısının farklı olduğu, bazı baroların kendi yönergelerini oluşturduğu ve bunu etkin, verimli bir şekilde kullandığı dikkate alınarak, çoğu baronun yöngesinin olmaması, olsa dahi yetersiz olması ya da ihtiyacı karşılamaması sebepleriyle, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergenin hazırlanması gerekmektedir.
- Gerek Türkiye Barolar Birliği gerekse Barolar tarafından verilecek eğitimlerin kalitesinin artırılması, ilgili kurumlara yüklenecek ekonomik külfetin azaltılması amacı ile Türkiye Barolar Birliği tarafından barolarla koordineli olarak eğitici eğitimlerinin yapılması, görsel ve yazılı materyallerin hazırlanması gerekmektedir.

6. KATILIMCI LİSTESİ

KATILIMCILAR	BULUNDUĞU BARO	GÖREVİ
Av. ABDULAZİZ TAŞKIRAN	ÇANKIRI	BARO ÜYESİ
Av. AHMET KAN	KAHRAMANMARAŞ	BARO ÜYESİ
Av. AHMET ŞEN	ŞİİRT	BARO ÜYESİ
Av. ALİ KEMAL BEDİR	KIRIKKALE	BARO ÜYESİ
Av. ALİM MERT	SAKARYA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. AYGÜL KÖSE	KOCAELİ	BARO ÜYESİ
Av. BENSU TEKİRDAĞ	HATAY	BARO ÜYESİ
Av. BERK İŞÇAN	YALOVA	BARO ÜYESİ
Av. BERK KUTLUKAYA	BOLU	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. BURAKHAN KARTAL	KASTAMONU	BARO ÜYESİ
Av. CANER ÇOBAN	KONYA	BARO ÜYESİ
Av. CEREN KIRBAŞ ÇAKAR	BALIKESİR	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. ÇEVİK KÖKEN	ANTALYA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. DAMLA TEKBAŞ	ANKARA	BARO ÜYESİ
Av. DARA AKSOY	BATMAN	YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. DERYA ASLAN TAŞKIRAN	ÇANKIRI	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. ELİF ERGÜN	ERZURUM	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. ELVİN AKYÜZ GÜZEL	ŞANLIURFA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. EMRE ÇOKGEZEN	İSTANBUL	BARO ÜYESİ
Av. ENGİN YILDIZ	DENİZLİ	BARO ÜYESİ
Av. ESRA AKDAĞ KARADENİZ	MARDİN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. FARUK GÜNHAN	ESKİŞEHİR	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. FERİDUN BEKİR UYSAL	AYDIN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. GAMZE AYDIN	ORDU	BARO ÜYESİ
Av. GAMZE TORAMAN	ADANA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. GÖKHAN BAŞTÜRK	AMASYA	BARO ÜYESİ
Av. GÜÇLÜHAN ÖZDEMİR	ISPARTA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. GÜLŞEN ONUR	SAMSUN	BARO ÜYESİ
Av. GÜVEN YAPRAK	BİTLİS	BARO ÜYESİ
Av. HAKAN ARSLAN	BARTIN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. HÜSEYİN BATUHAN DİNÇ	TOKAT	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İLKİN GÜNDÜZ	MUĞLA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İSMAİL FURKAN ŞEN	TEKİRDAĞ	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İSMAİL GÜROCAK	ANTALYA	BARO ÜYESİ
Av. KAZIM BARIŞ ÜN	ANKARA	BARO ÜYESİ
Av. KENAN AKGÜMÜŞ	DÜZCE	BARO ÜYESİ

KATILIMCILAR	BULUNDUĞU BARO	GÖREVİ
Av. MEHMET BARAN SELANİK	İZMİR	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MEHMET SABIR TAŞ	ŞİİRT	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MEHMET VEYİS ALTAY	BİTLİS	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. MEHTAP SOYLU KARAOĞLU	SİNOP	BARO ÜYESİ
Av. MELTEM ÖZDEMİR	BURDUR	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MENEKŞE UZTUTAN	MANİSA	BARO ÜYESİ
Av. MERT GÖZÜ	MERSİN	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. MURAT ÖZKAYA	NEVŞEHİR	BARO ÜYESİ
Av. MUSTAFA KALE	KARAMAN	BARO ÜYESİ
Av. MUSTAFA ÖZALP	İSTANBUL	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MÜCAHİT NUSRETOĞLU	BİNGÖL	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. NESLİHAN GÜRASLAN	HATAY	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. NURETTİN DEMİR	AFYONKARAHİSAR	BARO ÜYESİ
Av. ÖKKEŞ SALMAN	OSMANİYE	BARO ÜYESİ
Av. ÖMER ESER	ELAZIĞ	BARO ÜYESİ
Av. ÖZGÜR AKIŞ	IĞDIR	BARO ÜYESİ
Av. SABRİ AKAY	KARABÜK	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. SALİH DEMİR	DÜZCE	BARO ÜYESİ
Av. SEDAT KARABULUT	KAYSERİ	BARO ÜYESİ
Av. SEHER SIVRI GÖKDUMAN	KÜTAHYA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. SELAHATTİN ONAY	TRABZON	BARO ÜYESİ
Av. SERAY YÖRÜK	ANTALYA	BARO ÜYESİ
Av. SERDAR AYRANCI	ANKARA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. SERDAR DAMAR	ZONGULDAK	BARO ÜYESİ
Av. SEVGİ BAŞKAYA	KIRIKKALE	BARO ÜYESİ
Av. SEYHAN MAT	VAN	BARO ÜYESİ
Av. ŞÜKRÜ ERGENE	BURDUR	BARO ÜYESİ
Av. TANER ERTOP	ZONGULDAK	BARO ÜYESİ
Av. TUNCER BAŞER	ARTVİN	BARO ÜYESİ
Av. TÜRKER SARNIK	BURSA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. UĞUR CAN KALYONCU	ESKİŞEHİR	BARO ÜYESİ
Av. UĞURTAN KILIÇ	ORDU	BARO ÜYESİ
Av. ULAŞ SAYGIDAR	GAZİANTEP	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. YEŞİM ŞİMŞEK	ÇANAKKALE	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. YUNUS KAÇAR	ŞİİRT	BARO ÜYESİ
Av. ZEYNEP ŞAHİNGİL SATIŞ	ÇANAKKALE	BARO ÜYESİ

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ
CMK KOMİSYONU

CMK GÖREVLENDİRME VE UYGULAMALARINDAKİ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

ÇALIŞTAY SONUÇ RAPORU

21 - 22 MAYIS 2022

ANKARA

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 402

*CMK GÖREVLENDİRME
VE UYGULAMALARINDAKİ
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ*

© Türkiye Barolar Birliği
Eylül 2022, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat – ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobirlik.org.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	5
1. GİRİŞ	7
2. YÖNTEM	7
3. ÇALIŞMA GRUPLARI TARAFINDAN TARTIŞILAN SORUNLAR	8
3.1. ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)	8
3.2. YÖNETMELİKTEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)	8
3.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)	8
3.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)	8
3.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)	9
3.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)	9
3.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)	9
3.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)	9
4. ÇALIŞMA GRUPLARININ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN TESPİTLERİ	10
4.1 ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)	10
4.2. YÖNETMELİKTEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)	13
4.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)	17
4.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)	19
4.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)	23
4.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)	27

4.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7).....	28
4.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8).....	33
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME.....	35
6. KATILIMCI LİSTESİ.....	37

ÖNSÖZ

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye Barolar Birliği (TBB) CMK Komisyonu üyeleri ile Barolarımızın CMK Merkezlerinin temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen CMK avukatlarının yaşadıkları sorunların ve çözümlerinin kapsamlı bir şekilde ele alındığı “CMK Görevlendirme ve Uygulamalarındaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri Çalıştayı”nın sonuç raporunu sizlerle paylaşmanın kıvancını yaşıyorum.

Yurttaşların adalete erişim ve savunma haklarının sağlanması için uygulanan ve meslektaşlarımızın büyük bir özveri ve görev bilinciyle kamusal hizmet sundukları CMK zorunlu müdafilik sisteminde, uzun yılların birikimine dayanan yapısal sorunların yanı sıra, salt uygulamadaki teknik farklılıklardan kaynaklanan, hızlıca gerçekleştirilecek müdahaleler ile çözülebilecek sorunlar da bulunmaktadır. CMK ücretlerinden eğitimlere, yönetmelikte yer alan düzenlemelerden fiili uygulamadaki sorunlara kadar farklı alanlara yayılan bu sorunların, uygulamanın içerisinde yer alan meslektaşlarımızın katılımıyla raporlaştırılması ve çözüm önerilerinin sunulması, karar alıcılar için de önemli bir kılavuz olacaktır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetimi olarak çalıştay sonuç raporunda ortaya konan görev ve sorumluluklarımızı yerine getirmek için çaba göstereceğimizden hiçbir meslektaşımızın kuşku duymaması gerektiğinin altını çizmek isterim. CMK sisteminde yaşanan her türlü sorunun çözümü için ivedilikle harekete geçilecek; bizim dışımızdaki yetkili kurum, makam veya mercilerle görüşmeler yapılacak; çalıştay raporu başta Adalet Bakanlığı olmak üzere gerekli mercilerle de paylaşılacaktır.

Bu vesileyle, TBB CMK Komisyonu Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Av. Ali BAYRAM, Komisyon Sözcüsü Av. Mustafa ÖZALP ve Komisyon Genel Sekreteri Av. Serdar AYRANCI'nın şahıslarında Çalıştay'ın düzenlenmesine ve raporun hazırlanmasına emek ve katkı sunan CMK Komisyonu üyelerimize, meslektaşlarımıza ve TBB çalışanlarına şükranlarımı sunarım.

Saygılarımla,

Av. R. Erinç SAĞKAN
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

1. GİRİŞ

Bu rapor, “CMK Görevlendirme ve Uygulamalarındaki Sorunlar ve Çözüm Önerileri” kapsamında 21-22 Mayıs 2022 tarihlerinde, Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Üyeleri ile baroların CMK Merkezi Koordinatör Yönetim Kurulu ve/veya CMK Merkezi Temsilcilerinin geniş katılımlarıyla düzenlenen çalıştaydaki çalışmaları özetlemektedir. Çalıştay programına göre, çalıştayın açılış konuşmasını Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. R. Erinç SAĞKAN yapmıştır.

Açılış konuşmasının ardından, Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Koordinatör Yönetim Kurulu Üyesi Av. Ali BAYRAM tarafından, çalıştaya neden ihtiyaç duyulduğu katılımcılarla paylaşılmış, akabinde Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Sözcüsü Av. Mustafa ÖZALP ve Türkiye Barolar Birliği CMK Komisyonu Genel Sekreteri Av. Serdar AYRANCI tarafından, çalıştayın işleyişı, konu başlıkları ve katılımcılardan beklenenler açıklanmıştır.

Masa düzeni ve konu başlıklarının katılımcılara aktarılmasına müteakip, verilen aranın ardından masa düzenine geçilmiştir.

2. YÖNTEM

Türkiye Barolar Birliğinin 2022/33 numaralı duyurusuna istinaden, barolardan gelen görevlendirme ve uygulamaya dönük bilgiler dikkate alınarak hazırlanan konu başlıklarının tartışılması için, 8 adet çalışma grubu oluşturulmuş, her çalışma grubuna 4 saat verilmiştir. Çalışma grupları, yuvarlak masa etrafında çalışmalarını yapmıştır. Her çalışma grubu, kendi içerisinde bir kişiyi moderatör, bir kişiyi de sözcü olarak belirlemiştir. Çalışma grupları arasında grup üyelerine, geçiş ve konularla ilgili değişiklik yapabilme serbestisi tanınmıştır. Çalışma gruplarının oluşturulmasında, her masada bölgesel katılımcıların farklı olmasına dikkat edilmiştir.

Çalıştayın ilk günü, çalışma gruplarının konu başlıkları kapsamında sonuç raporlarını hazırlaması ile son bulmuştur. Çalıştayın ikinci gününde, her gruba sunumlarını yapabilmeleri için 30 dakikalık süre verilmiş, her sunumun bitiminde, konu ile ilgili tüm katılımcıların görüşüne başvurulmuştur.

Çalıştayda elde edilen veriler doğrultusunda, CMK görevlendirme ve uygulamalarındaki sorunların çözümüne yönelik strateji ve politika önerileri oluşturulmuştur.

3. ÇALIŞMA GRUPLARI TARAFINDAN TARTIŞILAN SORUNLAR

3.1. ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)

3.1.1 Gereklilik nedenleri

3.1.2 Muhteviyatı

3.1.2.1 Puanlama sistemi

3.1.2.2 Görevlendirme esasları

3.1.2.3 Dezavantajlı gruplara ilişkin listeler

3.1.2.4 Yaptırım esasları

3.1.2.5 Göreve gitme süresi

3.1.2.6 Atama sisteminin tek tipleştirilmesi

3.1.2.7 Erken atama yapılması

3.2. YÖNETMELİKTEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)

3.2.1 Yönetmeliğin güncellenmesi

3.2.2 CMK 291-295 çelişkisi

3.2.3 Haklı mazeretin kabul edilmemesi

3.2.4 Kolluk/savcılık ücretlerinin farklılaştırılması

3.2.5 Uzun süreli yargılamalarda ek ücret ödenmemesi

3.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)

3.3.1 İşçi avukatın veya kamuya geçen avukatın makbuz sorunu

3.3.2 Ödeme başvurularının elektronik ortamda yapılmaması

3.3.3 “Aslı gibidir” uygulama birliğinin bulunmaması

3.3.4 Evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi

3.3.5 İhtiyari avukatlığın yaygınlaştırılması

3.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)

3.4.1 Talimat dosyalarında ödeme sorunu

3.4.2 HAGB sonrası ödeme yapılmaması

3.4.3 Zorunlu/ihtiyari müdafiliğin şartları

3.4.4 Kovuşturma aşamasında adli yardım şartları

3.4.5 Kimlik tespitine ilişkin ücret ödenmemesi

3.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)

3.5.1 Bölge Adliye Mahkemelerinde yeniden avukat atanması

3.5.2 Soruşturma aşamasında ücretin bölünmesi

3.5.3 Beraat veya mahkûmiyet vekâlet ücreti ödenmemesi

3.5.4 Hüküm tebliğine yönelik görevlendirmelerde ücret ödenmemesi

3.5.5 Düşük ücret ödenmesi ve görev esnasında avukatın karşısına çıkartılan zorluklar nedeniyle eylemsel tavırlar ve planlar

3.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)

3.6.1 Savcılık aşamasında özel vekil gelmesi

3.6.2 Suça sürüklenen çocuk ve mağdur çocuk ifadelerinde yaşanan sorunlar

3.6.3 Soruşturma numarası verilmemesi veya geç verilmesi

3.6.4 Ücret ödenmesine ilişkin il bazındaki farklılıklar

3.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)

3.7.1 Ücretlerin vergilendirilmesi

3.7.2 Cari gider yönetmeliği

3.7.3 Ödemelere ilişkin sorunlar

3.7.4 Yol ücretlerinde yeknesaklık ve makbuz kesilmesi

3.7.5 Ücret ödenmesine ilişkin il bazındaki farklılıklar

3.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)

3.8.1 İçerik

3.8.2 Eğitim süresi

3.8.3 Eğitim zorunluluğu

3.8.4 Yenileme eğitimi

4. ÇALIŞMA GRUPLARININ SORUN VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİNE İLİŞKİN TESPİTLERİ

4.1 ÇATI YÖNERGE GEREKSİNİMİ (MASA 1)

4.1.1 ÇATI YÖNERGE OLMALI MI, YOKSA TAVSİYE NİTELİĞİNDE BİR YÖNERGE Mİ OLMALI?

Her baronun sorunlarının ve avukat sayısının farklı olduğu, bazı baroların kendi yönergelerini oluşturduğu ve bunu etkin, verimli bir şekilde kullandığı, yeni bir çatı yönergenin karışıklığa sebep olacağı şeklinde aksi görüşler mevcut olmasına rağmen, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergeye gereksinim olduğu, çoğu baronun yönergesinin olmaması, olsa dahi tam olarak güncel ihtiyacı karşılamaması nedeniyle, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergenin olması gerektiği kanaatine varılmıştır.

Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu ile görüşülerek, yönergelerini henüz oluşturmamış barolara yol gösterici olması ve avukatların belli esaslar çerçevesinde CMK görevlendirmelerini yerine getirmesi, hukuki destek verilen bireylerin etkin bir hukuki yardım alabilmesi için CMK Komisyonu Yürütme Kurulu yetkilendirilmeli, bu kapsamda genel esasların belirleneceği bir çatı yönerge oluşturulmalıdır.

Tavsiye niteliğindeki yönerge oluşturulurken; yönergede yer alması gereken başlıklar belirlenmeli, baroların kendi gereksinim ve iç işleyişine göre başlıkların altını doldurarak yönergelerini oluşturmaları tavsiye edilmelidir.

4.1.2. PUANLAMA SİSTEMİ - GÖREVLENDİRME ESASLARI

Baroların kullandıkları OCAS, SDD programlarının ve yönergelerinin farklı olmasından kaynaklı olarak, baroların ayrı uygulamaları olduğu görülmüştür.

Görüş ve öneri olarak:

- A)** Tüm avukatların yaş fark etmeksizin maddi zorluklar çekebileceği göz önünde bulundurularak, mesleğe yeni başlayan avukatlar tarafından CMK görevlendirmelerinin sadece bir gelir kaynağı olarak görülmesinin önüne geçmek adına, pozitif ayrımcılık uygulayan baroların bu hususu tekrar değerlendirmesi,

- B)** Görevlendirmelerde gündüz-gece ayrımı olmalıdır. Teşvik saati uygulaması yapılarak, işçi avukatların ve/veya genç meslektaşların daha fazla görev alması ve mesai saatleri dışında görevlendirmeye zaman ayıran meslektaşların, teşvik saatiyle ödüllendirilmesi amacıyla, gündüz - gece ayrımının olması, bu görevlendirmeye ilişkin puanlamanın gündüz görevlendirmelerinin yarısı kadar olması, saat dilimini ise her baronun kendi uygulama ve esaslarına göre belirlemesi,
- C)** Soruşturma-kovuşturmada öncelik durumu: CMK görevlendirmelerinin gönüllülük esasına dayalı olduğu, mağdur/şüphelinin üstün menfaati, mağdur/şüphelinin örselenmemesi, derdini tekrar tekrar başka müdafilere anlatmasının sakıncalarının bulunması nedeniyle soruşturmada görev alan müdafinin kovuşturma görevine tayini konusunda öncelik tanınması,
- D)** Puan sınırlaması: Puan sınırlamasının pozitif ayrımcılık ve/veya birtakım dezavantajlar oluşturacağı düşüncesiyle, puan sınırlamasının olmaması; ancak sisteme ortalama puandan başlanması,
- E)** Bayram- resmî tatil ayrımı olması kanaatine varılmıştır.

4.1.3. DEZAVANTAJLI GRUPLARA İLİŞKİN LİSTE

Dezavantajlı grupların üstün yararını korumak, mağduriyetlerini gidermek ve mümkün olduğunca ortadan kaldırmak amacıyla ayrı bir eğitim ve belirli periyotlarda yenileme eğitimlerinin olması gerektiği, ancak ayrı bir listenin varlığına ihtiyaç duyulmadığı kanaatine varılmıştır.

Karşı Görüş ve Kabul Gerekeçesi olarak:

Her avukatın CMK görevini ayırım gözetmeksizin yapabileceği, dezavantajlı gruba ilişkin özel bir liste ve eğitimin olması, bu görevlendirmelerde sadece bu eğitimi alan avukatların görev almasının rekabet yasağı sorununu doğuracağı, genel olarak CMK eğitimlerinin verildiği, bu CMK eğitimlerinde de dezavantajlı gruplara geniş anlamda yer verildiği takdirde ayrı bir listeye ihtiyaç duyulmayacağı görüşleri de belirtilmiştir.

4.1.4. YAPTIRIM ESASLARI

CMK kapsamında yapılan görevlendirmelerin ihtiyacı olan bireylere hukuki yardım sağlamaya yönelik bir kamu görevi olması nedeniyle, avukatların görevlerini yaparken azami seviyede özen göstermesi gerektiğinden, maddi kaygılar bertaraf edilerek yaptırım esaslarının belirlenmesi için barolar ile görüşme sağlanmalıdır.

4.1.5. ÖZEL VEKÂLET ALINMASI

Görevlendirmeye birlikte kurulan müvekkil-vekil ilişkisinin haricinde, görevlendirme yapılan kişilerden vekâletname alarak maddi bir kazanç elde etme gayesiyle ilişki kurulmasının disiplin suçu oluşturacağı göz önünde bulundurularak bu tür durumların önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

4.1.6. GÖREVE GİTME SÜRESİ

Adalet Komisyonları, Başsavcılıklar ve Emniyet Müdürlükleri ile görüşülerek, avukatların en çok mağdur olduğu konulardan biri olan CMK ataması sonrası saatlerce beklendiği halde işlem yapılmaması, bir başka deyişle erken görevlendirme yapılmasının önüne geçmek adına, atama sonrası 1 saati aşmayacak şekilde görev gereğinin yerine getirilmesi sağlanmalıdır. (Her baronun fiziki yapısı, şehrin coğrafi yapısının farklı olması sebebiyle, görevlendirme sürelerinin farklılık oluşturabileceği, ancak bu sürenin en fazla bir saat olması gerektiği, mesafenin fazla olduğu küçük ilçe ve jandarma görevlendirmelerinin olduğu yerlerde, bu sürenin de en fazla bir buçuk saat olacak şekilde uygulanması gerektiği kanaatine varılmıştır.)

4.1.7. ATAMA SİSTEMİNİN TEK TİPLEŞTİRİLMESİ

Atama sisteminin TBB çatısı altında tek tiplerleştirilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Halihazırda her baronun OCAS ya da SDD Baronet sistemini mevcut olarak kullandığı, bununla ilgili program şirketleri ile uzun süreli sözleşmelerin olduğu ve sözleşmeden vazgeçilmesi durumunda yaptırımların uygulanacağı gibi durumlar göz önüne alındığında, atama sisteminin tek tiplerleştirilmesinin bu aşamada sorunlar yaratacağı düşünülmüştür. Bu sorun aşıldığı takdirde atama sisteminin tek tiplerleştirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

4.1.8. ERKEN ATAMA YAPILMASI

Erken atama yapılması sorununa çözüm olarak iki öneri sunulmuştur:

- Görevlendirmeyi kabul eden avukata görevlendirme talep eden birimin kolluk/savcılık/mahkemenin telefon numarasının SMS olarak gönderilmesi,
- Atamayı isteyen görevli birim tarafından, makul süre içerisinde gerekli işlemlerin görev yerine getirilmemesi halinde; görevli avukatın görevinin iadesine olanak tanınması gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.2. YÖNETMELİKTEN KAYNAKLANAN SORUNLAR (MASA 2)

Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Müdafî ve Vekillerin Görevlendirilmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik hükümlerinin bir kısmında değişiklik yapılması ve bazı yeni hükümlerin de Yönetmeliğe eklenmesi gerektiği sonucuna varılarak, yapılacak değişiklikler için Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu ile görüşülmeli ve oluşturulacak bir heyet eşliğinde Adalet Bakanlığından randevu talep edilerek aşağıda açıklanan görüş ve önerilerin gerekliliği açıklanmalıdır.

1. Yönetmeliğin 4/1-e maddesinde yer alan *“mutat taşıt”* ibaresi uygulamada çeşitli belirsizlikler yaratmakta ve yol giderlerinin ödenmesi noktasında farklı bölgelerde görev yapan meslektaşların farklı uygulamalara maruz kalmasına ve mağduriyetler yaşamasına sebebiyet vermektedir. Bu nedenle, mutata taşıt ibaresi yerine, bu muğlaklığı giderebilecek şekilde örneğin ***“Her yıl Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu tarafından belirlenen kilometre başına düşen ortalama yakıt bedeli üzerinden”*** şeklinde bir ibare eklenilmek suretiyle bu sorunun önüne geçilmelidir.
2. Yönetmeliğin 6/2 maddesi ***“Soruşturma ve kovuşturma aşamasında menfaat çatışması bulunmadığı hallerde, ayrı kişiler için tek müdafî görevlendirilebilir.”*** şeklinde değiştirilerek; menfaat çatışmasının tespiti noktasında yargılamanın tüm sühelerine, bilhassa avukatlara, menfaat çatışmasını tayin etme hakkı tanınmalıdır.
3. Yönetmeliğin 6/3 maddesine ***“Yetki belgesi, verilen işi kapsar. Dosyanın takip sorumluluğu asıl avukata aittir.”*** hükmü eklenerek; yetkilendirilen avukatın dosya kapsamındaki sorumluluğu daraltılmalı, hem görevin şahsen

ifası sağlanmalı, hem de meslektaşların görevi ihmal gibi sorunlarla, olası yargılamalarla karşılaşmasının önüne geçilmelidir.

4. Yetki belgesi verilmesi noktasında Yönetmeliğin 6/3 maddesinde yer alan **“haklı”** ibaresinden sonra **“ ve mesleki mazeret”** ibaresi eklenmeli, meslektaşların üzerinden mazeretin haklılığını ispat külfeti kaldırılmalıdır.
5. Yönetmeliğin 6/4 maddesinde yer alan **“görevlendirilir”** ibaresi **“görevlendirilebilir”** olarak değiştirilmelidir. Böylelikle barolara bu minvaldeki görevlendirmelerde takdir hakkı getirilerek, meslektaşların görevlendirmelere ilişkin ilettikleri hususların çözümü sağlanmalıdır. Ayrıca bu değişiklikte birlikte görev alacak müdafî ve vekillerin görevlendirmeleri kabul veya reddetme noktasında takdir yetkileri bulunacak ve ülke genelinde meydana gelen uygulama farklılıklarının da önüne geçilecektir.
6. Yönetmeliğin 7/1 maddesine (d) bendi ihdas edilerek; **“Birleşen dosyadaki avukatın görevi sona erer. Asıl dosyadaki görevli avukatın görevi devam eder.”** hükmü ile (e) bendi ihdas edilerek **“Hükümün açıklanmasının geri bırakılması kararının kesinleşmesiyle birlikte görevlendirilen avukatın görevi sona erer.”** hükmü eklenmelidir. Uygulamada yargı kararlarına da konu olan bu durumlar sona erme sebebi olarak kabul edilse bile, yasal bir düzenleme altına alınmamış olması uygulamada sorun yaratmaktadır. Bu başlıkların madde metnine eklenmesiyle, sorunun önüne geçilecektir.
7. Yönetmeliğin 8/2 maddesindeki **“yol giderleri”** ibaresinden sonra **“kırtasiye giderleri”** ibaresi eklenmelidir. Görevlendirme kapsamındaki dosyaların örneklerinin alınması, meslektaşlar yönünden bir külfet haline gelmiştir. Bu nedenle bu masraf kaleminin de Yönetmeliğe dâhil edilerek, meslektaşların üzerindeki bu maddi yük ortadan kaldırılmalı, aynı zamanda müdafî/vekil yardımından yararlananların da adalete erişim hakkı güçlendirilmelidir.
8. Yönetmeliğin 8. maddesinde yer alan **“temyiz, istinaf ve itiraz harçları”** ibaresi kaldırılmalıdır. Danıştay 10. D. 26.05.2015 T. 2011/8240 E. 2015/2572 K. sayılı ilamında da bu düzenlemelerin iptaline karar verilmiştir. Bu ibareler madde metninden de çıkarılarak uygulamada yeknesaklığın sağlanması gerekmektedir.

9. Yönetmeliğin 9. maddesine **“Tarifede belirlenecek ücret aynı dönemde yürürlükte olan AAÜT tarifesinin altında olamaz.”** hükmü eklenmek suretiyle; CMK Ücret Tarifesi ile AAÜT arasındaki fahiş farklılık giderilmeli ve dosyada görev alan müdafii veya vekillerin emeklerinin karşılığının alınması sağlanmalıdır.
10. Yönetmeliğin 10/3 maddesine ek olarak **“Yargılamanın beş yıldan fazla sürmesi halinde, bir sefere mahsus olmak üzere, görevlendirilen avukata beşinci yılın dolduğu tarihteki tarifede belirlenen yeni bir ücret ödenir.”** hükmü eklenmelidir. Yapılan yargılamalarda, dosyaların bazı hallerde kesinleşmesi uzun yıllar almaktadır. Bu nedenle bu süre zarfında ücret alan meslektaşların aldıkları ücret ile yaptıkları iş arasında adaletsizlikler meydana gelmektedir. Bu şekilde bir düzenleme yapılmak suretiyle, meslektaşların verdikleri emeğin karşılığını alması sağlanabilecektir. Bu hükümdeki beş yıllık süre, Anayasa Mahkemesinin süre bakımından adil yargılanma hakkı kapsamında verdiği kararlardan yola çıkılarak öngörülmüştür.
11. Yönetmeliğin 10/6 madde hükmündeki **“halinde”** ibaresinden sonra **“yargılamanın bulunduğu aşama dikkate alınmaksızın”** ibaresi eklenmelidir. Böylelikle istinaf ve temyiz aşamalarında sadece tebliğ yapılması için görevlendirilen vekil veya müdafinin ücrete hak kazanması sağlanmalı, avukatların angarya yasağının ihlaline maruz kalmalarının önüne geçilmelidir.
12. Yönetmeliğin 10/7 maddesine önerimizin 14. maddesinde belirttiğimiz (d) bendi mevzuat yapma sistematığına uygun bir şekilde istisna olarak eklenmelidir.
13. Yönetmeliğin 10/10 maddesine ek cümle olarak **“duruşma tarihi dışında yapılan yakalamalarda görevlendirilen avukata tarifede belirlenen ücretin yarısı ödenir.”** hükmü ile talimat yoluyla yerine getirilen CMK görevlendirmeleri için **“Ücret, talimatı yerine getiren makamın bulunduğu yer Cumhuriyet Başsavcılığınca ödenir.”** hükmü eklenmelidir.
14. Yönetmeliğin 11/1-e maddesine **“m.10/6’da belirlenen haller ve Basit Yargılama Usulünün uygulanacağı haller müstesnadır.”** ibaresi eklenmelidir. Bu değişiklikte m.11/1’de yer alan oturuma katılma şartı gerekçe gösterilerek, ödeme yapılmamasına yönelik iş ve işlemlerin de önüne geçilecektir.

- 15.** Yönetmeliğin 11/3 maddesi güncel yasal düzenlemelere göre revize edilerek, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ve Çalışma Yönetmeliğine uygun olarak dijitalleşme yoluna gidilmeli, meslektaşlarımız evrak yükü ve bürokratik işlemlerin angaryasından kurtarılmalıdır.
- 16.** CMK kapsamında görevlendirilen zorunlu müdafilerin cezaevinde bulunan müvekkilleriyle SEGBİS sistemi üzerinden ses ve görüntü kaydı yapılmaksızın, görüş yapabilmelerini sağlayacak bir düzenleme yapılmalı, SEGBİS sistemini açan görevliyi, avukat-müvekkil gizliliğini ihlal etmemeye icbar edecek bir düzenleme ihdas edilmelidir.
- 17.** CMK m.291 ve m.295 arasında süreler bazında yer alan çelişkiler aleyhe sonuç doğurabileceğinden, bu durumun önüne geçilebilmesi için değişiklik yapılmalıdır. Uygulamada yer alan süre farklılıkları, hem meslektaşlar hem de vatandaşlar nezdinde ciddi hak kayıplarına yol açmaktadır. Özellikle tefhim ve tebliğ usullerinin tek tipleştirilerek bu hak kayıplarının önüne geçilmesi sağlanmalıdır.
- 18.** Kovuşturma aşamasında verilen yetki belgesi ile duruşmaya katılan avukatın katıldığı celsede hüküm tefhim edilse bile, celseye katılan müdafî veya vekilin süre tutum dilekçesi verme sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, gerekçeli kararın asıl müdafîye tebliği gerekmektedir.

4.3. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 3)

4.3.1. İŞÇİ AVUKATIN/KAMUYA GEÇENLERİN MAKBUZ SORUNU

A. İşçi Avukatın Makbuz Sorunu:

İşçi avukatlar, işveren avukatların serbest meslek makbuzunu kullanmakta olup, hak sahibi olan işçi avukatın yapmış olduğu işin karşılığının kendi nam ve hesabına ödenmediği tespit edilmiştir.

Uygulamada farklı barolarda, işveren avukatlar tarafından tanzim edilecek olan muvafakatname ile bu sorunun çözüldüğü bilinmekte ise de, kesin bir çözüm olmadığı için uzlaşma sisteminde ya da bilirkişilikte olduğu gibi, sarf kararı düzenlenmesi ile işçi avukat doğrudan ilgili bakanlıktan ücretini tahsil edebilecektir. Bunun için kanun değişikliği gerektiği gibi, aynı zamanda Adalet Bakanlığı tarafından Ceza Muhakemeleri Kanunu Gereğince Müdafii ve Vekillerin Görevlendirmeleri ile Yapılacak Ödemelerin Usul ve Esaslarına İlişkin Yönetmelikte düzenleme yoluna gidilmesi gerekmektedir.

Doğrudan sarf kararı ile bahse konu sorun çözülemediğinde ise, az evvel bahsedilen ve bazı baroların halen uyguladığı, işveren avukat tarafından düzenlenecek olan muvafakatname ile sorun kısmen de olsa çözülebilmektedir. Bunun için de yine uygulamada farklılıkları ortadan kaldırmak adına, yönetmelikte düzenleme yapılması gerekmektedir.

B. Kamuya Geçenlerin Makbuz Sorunu:

Kamuya geçen avukatların henüz yeni görevlerine başlamadan önce; gerek kendi makbuzlarını, gerekse işveren avukatların makbuzlarını kullanarak, ücretlerini tahsil etme yoluna gittikleri tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili olarak Türkiye Barolar Birliğinin 30.03.2021 tarihli 2021/13 sayılı duyurusunda çözüm önerisini ortaya koyduğu bilinmektedir. Buna göre, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü 16.03.2021 tarih 465/23724 sayılı yazısında, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü'nün 17.06.2016 tarihli ve 11716 sayılı yazısı gereği, Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği Eki 1 Örnek Numaralı Harcama Pusulasının kanıtlayıcı belge olarak bağlanması suretiyle, ödeme yapılabileceği belirtildiğinden kamuya geçen avukatlar böylelikle CMK ücretlerini tahsil edebilmektedir.

4.3.2. ÖDEMELERİN ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILMASI VE EVRAKSAL İŞLEMLERİN SADELEŞTİRİLMESİ

Her ne kadar ödemelerin elektronik ortamda yapılması ile evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi farklı sorunlar olarak belirtilerek masa tertip edilmiş olsa da, sorun ve çözüm önerileri hemen hemen aynı olduğu için, iki sorunun aynı anda görüşülmesine karar verilmiştir.

Elektronik ortamda ödeme yapılmadığı ve ödemelerin yapılması adına mutemetlik biriminden birçok evrak istendiği, hatta evraklarda da farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili olarak BARONET, OCAS veya Türkiye Barolar Birliği CMK Otomatik Avukat Atama Programları ile UYAP sisteminin entegre edilmesi suretiyle, evraksal işlemlerin sadeleştirilmesi ve ödemelerin elektronik olarak yapılması mümkündür. Bu bağlamda, Türkiye Barolar Birliğinin mülteci görevlendirmelerinde kullanmış olduğu uygulamada ya da arabuluculuk sistemindeki uygulamada, nasıl ki evraklar taranarak sisteme yükleniyor ise, aynı şekilde CMK ücretlerinin ödenmesinde benzer usulün uygulanabilmesi sağlanmalıdır.

4.3.3. “ASLI GİBİDİR” UYGULAMA BİRLİĞİNİN SAĞLANMASI

Barolarda “aslı gibidir” şerhinde uygulama birliği olmadığı görülmüştür. Bazı barolarda, mahkemeler tarafından “aslı gibidir” sureti yapılması istenirken, bazı barolarda avukatın “aslı gibidir” şerhini yeterli gördüğü, bazı barolarda ise duruşma zaptında karekod bulunması halinde “aslı gibidir” şerhine ihtiyaç duyulmadığı tespit edilmiştir.

Adalet Bakanlığının ücretlerin ödenmesine ilişkin yönetmelikte istenen evrakin “aslı gibidir” olması gerektiğine ilişkin hüküm bulunduğundan, bahse konu yönetmelikte düzenleme yapılarak sorunun ortadan kalkacağı açıktır. Bu bağlamda öncelikle duruşma zaptında karekod olması halinde “aslı gibidir” yerine geçeceği hüküm altına alınabileceği gibi, Avukatlık Kanunu’nun 56. maddesindeki açık hüküm uyarınca, avukat tarafından yapılacak “aslı gibidir” şerhi ile bu sorun aşılabacaktır.

4.3.4. TALEP HALİNDE ZORUNLU MÜDAFİ TAYİNİ HAKKININ HATIRLATILMASI

Soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ilgililerce talep edilmediği durumlarda avukat atanması yönünde kolluk, savcılık veya hâkimlikçe CMK 150. maddenin 1. fıkrası hatırlatılmadığı veya hatırlatılsa bile çıkacak olan yargılama giderlerini ödemesi gerektiği belirtilerek, dolaylı yoldan müdafî talep etmesinin önüne geçildiği tespit edilmiştir.

Türkiye Barolar Birliği tarafından kamu spotu oluşturularak billboard, sosyal medya paylaşımları ve diğer yollar ile vatandaşlar bilinçlendirilebileceği gibi, Adalet Bakanlığı nezdinde yapılacak görüşmelerde kollukta görevli memurlar, Cumhuriyet Savcıları veya hakimlerin bu konuda hassas davranmaları yönünde gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

4.4. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 4)

4.4.1. TALİMAT DOSYALARINDA ÖDEME

A- Talimat Dosyalarında Yarım Ücret Ödenmesi:

Soruşturma ve kovuşturma aşamasında yapılan talimat görevlendirmelerinde, tarifede münhasır ücretlendirme belirlenmiş olup, esas görevlendirme ücretlerinin yarısı kadar ödeme yapılmaktadır.

Her ne kadar görevlendirme talimat olarak yapılırsa da, verilen hukuki desteğin niteliği aynı olduğundan, yarım yerine tam ücret ödenmesi gerekir. Öyle ki 2 gün içerisinde son bulan soruşturma görevleri mevcut olduğu gibi, 3 gün ya da daha uzun sürecek talimat görevlerinin de gerçekleşmesi mümkündür. Diğer yandan, kovuşturma aşamasında yakalama emriyle hazır edilen sanık ifadelerinde yapılan görevlendirmelere de tam ücret ödenmektedir. Bu sebeple iki görev çeşidi arasındaki ayırım kaldırılarak, CMK Ücret Tarifesinde soruşturma aşamasında talimata ilişkin ücretlendirmelerin de kaldırılması gerekmektedir.

B- Talimat Görevlendirme Ücretlerin İlgili Başsavcılık Esas Dosyalarının Ödenmesinin Ardına Bırakılması:

Uygulamada belirtilen sorunlara göre, talimat görevlendirmeleri için dosyanın bulunduğu başsavcılık tarafından öncelikle Başsavcılık esas ödemeleri yapılmakta, ardından ödenek arttığı takdirde talimat görevlendirmelerinin ödemeleri yapılmakta, bu nedenle genellikle talimat ücretlerinin geç ödendiği görülmektedir.

Bu uygulamanın kanuni hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Bu sorunla karşılaşan meslektaşların, baroları aracılığıyla Başsavcılıklara bildirim yapılması için başvuruda bulunması ile sorun çözülebilir.

C- Talimat Ücretinin Esas Savcılık Tarafından Ödenmesi Nedeniyle Evrak Teslimi ve Ödemelerde Sorun Yaşanması:

Uygulamada talimat dosyalarına ilişkin ödemeler, esas dosyanın bulunduğu mahkemenin bağlı olduğu savcılıkça yapılmaktadır. Bu uygulama ücret için kesilecek makbuzda yer alan savcılığın vergi dairesi ve vergi numarasını bulmaktaki zorlukların yanı sıra, ödeme sürecinin uzamasına neden olmaktadır. Bu konu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı ile görüşülmeli, ödeme esaslarında ödeme biriminin **“görevin ifa edildiği yer”** olarak değiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu durumun mümkün olmaması halinde ise ödeme işlemlerinin dijital ortamda gerçekleştirilebilmesinin temini gerekmektedir.

4.4.2. HAGB SONRASI ÖDEME YAPILMAMASI

HAGB kararından sonra kararın açıklanmasına karar verildiğinde, yeniden yargılama yapılmakta, ancak müdafî ya da vekile ücret ödenmemektedir. Bu konu ile ilgili olarak Adalet Bakanlığı ile görüşülmeli, ücret tarifesinde değişikliğe gidilmesi sağlanmalıdır.

4.4.3. ZORUNLU/İHTİYARİ MÜDAFİLİK ATAMA ŞARTLARI

Yargı pratiğindeki aksaklıkların şüpheli, sanık ya da mağdurlar aleyhine sonuçlar doğurması bilinen bir gerçekliktir.

Zorunlu/İhtiyari müdafî veya vekil atama şartlarında kapsamın genişletilmesi konusunda Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılmalı, zorunlu müdafî görevlendirme şartlarında ceza alt sınırının 5 yıldan, aynı zamanda HAGB üst sınırı olan 2 yıla indirilmesi ve bu konuda yasal düzenleme yapılarak kapsamın genişletilmesi sağlanmalıdır.

Bunun yanında 65 yaş üzeri vatandaşların CMK md.150/2 kapsamına alınması sağlanmalıdır. 65 yaş üzeri için önerilen uygulama, hapis cezasının ertelenmesi şartlarındaki üst sınırın 2 yıl yerine, istisnai olarak 3 yıl uygulanması şeklindedir.

4.4.4. KOVUŞTURMA AŞAMASINDA ADLİ YARDIM ŞARTLARI

CMK ücret tarifesinin artışı ve AAÜT seviyesinin yükseltilmesi için yürütülen çalışmaların yanında, alternatif bir yol ve tez olarak; soruşturma aşamasındaki sürecin hızlılığı ve önemi nedeniyle ayrı tutularak, CMK md.150 şartlarını taşımayan kovuşturma aşamasındaki sanıkların, müdafî taleplerinde öncelikle “müdafî tayin edecek durumda olmama durumu” değerlendirilerek, şartların taşınması halinde ise bu kapsamdaki görevlendirmelerin adli yardım kapsamına alınması için Adalet Bakanlığı ile görüşme sağlanmalıdır. Adli yardımın yapısı gereği, bu yolla yapılan görevlendirmelerin doğal sonucu olarak, ücret ödemesi AAÜT üzerinden gerçekleştirilmelidir.

4.4.5. SAVCININ BİRLEŞTİRME KARARI SONRASI AYNI SORUŞTURMA NUMARASINDAN ÖTÜRÜ TEK BİR MÜDAFİYE ÜCRET ÖDENMESİ

Kolluk biriminde yapılan görevlendirmelerde bir şüphelinin birden çok dosya numarası altında, her biri için farklı müdafiler görevlendirilerek ifadesi alındığında, bu dosyalar savcılık aşamasında birleştirilirse; müdafilerden yalnızca birinin göreve devam etmesi istenerek, sadece devam eden müdafîye ödeme yapılmasının savcılık tarafından istendiği bildirilmektedir.

Birkaç baro tarafından münferit olarak bildirilen bu uygulamanın kanuni hiçbir dayanağı bulunmamaktadır. Geniş katılımı gerçekleştirilen Çalıştay’da bu hususa da dikkat çekilmesi gerekli görülmüştür. Yerelde yaşanan bu sorunla karşılaşan meslektaşların da barolarından destek alması ve soruşturma aşamasında birden fazla dosyanın birleştirilmesi halinde, her bir soruşturma için ayrı ücret ödenmesi noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme sağlanmalıdır.

4.4.6. KİMLİK TESPİTİNE YÖNELİK ÜCRET ÖDENMEMESİ

Suçta sürüklenen çocuk (Çocuk Şube) görevlendirmelerinde bazı bölgelerde kimlik tespiti için de görevlendirmeler yapılmakta, kimlik tespitine katılmasına rağmen sonraki savcılık aşamasına mazeretli olarak katılamayan avukatlara, kimlik tespitinin yönetmelikte tanımlanan “*ifade ve sorgu*” işlemlerinden sayılmaması nedeniyle ödeme yapılmadığı bildirilmektedir.

Kimlik tespiti işleminde de görevli avukat tarafından, suçta sürüklenen çocuğa önemli bir hukuki destek verilmektedir. Bu nedenle diğer soruşturma işlemlerinden ayrımı yapılmaksızın, bu durumda da avukatlara ödeme yapılmalıdır. Ödeme yapılmama uygulaması devam ettiği takdirde ise, başsavcılıklarla ilgili görüşmeler yapılarak, kimlik tespiti işlemlerine münhasır görevlendirme yapılmaması istenmelidir.

EK ÖNERİ: TEŞHİS VE YÜZLEŞTİRME İŞLEMLERİ İÇİN AYRI ÜCRET TAYİNİ

Teşhis ve yüzleştirme işlemlerinde yapılan görevlendirmeler, soruşturma aşaması içerisinde gerçekleştirilmekteyse de, bu işlemler genellikle ilk ifade ve sorgu işlemleri sonrasında farklı zamanlarda gerçekleştirildiğinden, meslektaşların fazladan emek ve mesai sarfiyatına yol açmaktadır. Bu iki işleme ilişkin görevlendirmeler için, CMK ücret tarifesinde soruşturmadan ayrık düzenleme yapılarak münhasıran ödeme yapılması gerekmektedir.

Soruşturma aşamasında ücret ödenmeyen tüm işler için, ücret ödenmesinin sağlanması noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılmalıdır. Çalıştay'da genel olarak ücret ödenmesi sorunlarının Adalet Bakanlığı ile ücrete ilişkin kaynağın artırılması sorunlarının ise Maliye Bakanlığı ile çözümlenebileceği hususunda mutabakata varılmıştır.

4.5. ÜCRETLERE İLİŞKİN SORUNLAR (MASA 5)

4.5.1. BÖLGE ADLİYE MAHKEMELERİNDE YENİDEN AVUKAT ATANMASI

Bölge Adliye Mahkemesinin bulunmadığı illerden, Bölge Adliye Mahkemesine giden dosyalar için yapılan CMK görevlendirmelerinde ilk derece mahkemesinde görevli avukata Bölge Adliye Mahkemesinin duruşmasına fiziken katılması halinde, Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin 2022 Yılı Tarifesi md. 4 gereği görev ve yol ücreti ödemesi yapılırken, SEGBİS ile katılma durumunda bu ücret ödemesi yapılmamaktadır. Bölge Adliye Mahkemesinin bulunduğu yer ilk derece mahkemesindeki görevin devamı niteliğindeki, Bölge Adliye Mahkemesi dosyalarının duruşmalarında ücret ödemesi yapılmamaktadır. Buna ilişkin olarak;

Türkiye Barolar Birliğinin, Bölge Adliye Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcılıklarına başka illerden gelen ve duruşma açılan tüm dosyalarda, (SEGBİS ile olması fark etmeksizin) CMK ödemelerinin yapılması için yazı yazması ve Adalet Bakanlığı ile konu hakkında görüşme yapması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.5.2. SORUŞTURMA AŞAMASINDA ÜCRETİN BÖLÜNMESİ

Soruşturma aşamasında görevlendirmelere ilişkin ücretler, soruşturma aşamasında bir dosya için kaç avukat görevlendirilmişse, soruşturma ücretinin o sayıya bölünmesi neticesinde, her bir avukata ücret ödemesi yapılmaktadır.

Soruşturma aşamasında haklı bir gerekçe ile işi takip edemeyen avukat ile onun yerine yeniden görevlendirilen avukatın, ayrı ayrı soruşturma ücretine hak kazanması gerektiği ve ilgili Yönetmelik maddesinin düzenlenmesinin aşağıdaki gibi olabileceği kanaatine varılmıştır.

MADDE 10:

(2) Soruşturma evresinde kolluk görevlileri, Cumhuriyet savcısı ve mahkeme huzurunda yapılan ifade alma veya sorgu için farklı avukatların görevlendirilmesi hâlinde, tek bir ücret ödenir ve bu ücret görevli avukatlara katkıları oranında paylaşılır. Ancak haklı bir gerekçe ile göreve devam edemeyen avukat ile yerine görevlendirilen avukata ayrı ayrı tam ücret ödenir.

**Ayrıca CMK ücret tarifesinde belirtildiği üzere, sulh ceza hâkimliklerinde takip edilen işler için ayrıca bir ücret ödemesi yapılması gerekmektedir. Soruşturma aşamasında kolluk ve savcılık ifadesinden sonra sorguya katılan avukatın, ücret tarifesi gereği hem soruşturma evresinde takip edilen işe ilişkin ücrete, hem de sulh ceza hâkimliklerinde takip edilen işe ilişkin ücrete ayrı ayrı hak kazanmalıdır.

Tarifenin 4. maddesinin ilgili kısmının aşağıdaki şekilde düzenlenmesi konusunda Adalet Bakanlığı ile görüşmenin/yazışmanın yapılması gerektiği kanaatine varılmıştır.

MADDE 4

(1) Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince yapılan hukuki yardımlara yönelik işlemlerde;

a) Soruşturma evresinde kolluk ve savcılıkta takip edilen işler içinTL,

b) Soruşturma evresinde şüphelinin sulh ceza hakimliğine sevki durumunda takip edilen işler için ayrıca veya ilk görevlendirmenin sulh ceza hakimliklerinde yapılması durumunda TL,

4.5.3. BERAAT/MAHKÛMİYET VEKÂLET ÜCRETİ ÖDENMEMESİ

CMK görevlendirmelerinde katılan vekili veya sanık müdafileri lehine, yargılama sonunda karşı vekâlet ücretine hükmedilmemektedir. Mevzuatta karşı vekâlet ücretlerinin CMK'den **görevlendirilen avukatlara ödenmemesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Uygulamadan kaynaklı sorunlar oluşmaktadır.**

Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 14. maddesinin ilgili hükümlerinin aşağıdaki gibi düzenlenmesinin yerinde olacağı kanaatine varılmıştır.

MADDE 14 – (1)

Kamu davasına katılma üzerine, mahkûmiyete ya da hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiş ise vekili bulunan katılan lehine bu Tarifenin ikinci kısmının ikinci bölümünde belirlenen avukatlık ücreti sanığa yükletilir. Bu hüküm, katılanın Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen vekili bulunması durumunda da uygulanır.

(4) Beraat eden ve kendisini vekil ile temsil ettiren sanık yararına, Hazine aleyhine maktu avukatlık ücretine hükmedilir. Bu hüküm, sanığın Ceza Muhakemesi Kanunu gereğince görevlendirilen müdafisi bulunması durumunda da uygulanır.

Yukarıda belirtilen sorun ve çözüm önerisi Yönetmelik ve tarife değişikliği gerektirdiğinden, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nin 14. maddesinin ilgili hükümlerinin değişikliği için Adalet Bakanlığı ile görüşülmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.5.4. HÜKÛM TEBLİĞİNE YÖNELİK GÖREVLENDİRMELERDE ÜCRET ÖDENMEMESİ

Uygulamada istinaf ve ilk derece yargılamalarında sadece kararın kesinleştirilmesi amacıyla CMK'den avukat görevlendirilmekte ve karar avukatlara tebliğ edilmektedir. Avukatın bir hukuki hizmeti olmadığından bahisle ücret ödemesi yapılmamaktadır.

Sadece hüküm tebliği için yapılan görevlendirmelerde tebligat evrakı ile ücret ödenmesi yapılması için CMK Uygulama Yönetmeliğine bir hüküm eklenmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

Ücret ödenmeyecek olması halinde, Türkiye Barolar Birliğinin Adalet Bakanlığı ile görüşmesi kanaatine varılmıştır.

4.5.5. DÜŞÜK ÜCRET ÖDENMESİ VE GÖREV ESNASINDA AVUKATIN KARŞISINA ÇIKARTILAN ZORLUKLAR NEDENİYLE EYLEMSEL TAVIRLAR VE PLANLAR

Düşük ücret ödenmesi ve görev esnasında avukatın karşısına çıkartılan zorluklar nedeniyle eylemsel tavırlar ve planlar içerisinde öncelikle müzakere yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu kapsamda;

- Vergilendirmelerle ilgili Cumhurbaşkanlığı ile görüşme yapılmak üzere bir heyet oluşturulması
- Adalet ve Maliye Bakanları ile görüşülerek ülkemizin hiperenflasyon sürecinden geçtiği göz önüne alınarak, tarifenin ivedilikle güncellenmesinin istenmesi sonucuna varılmıştır.

4.5.6. TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİNİN VE İLGİLİ BAROLARIN ORTAKLAŞA YAPACAĞI GÖRÜŞME VE YAZIŞMALARLA ÇÖZÜLMESİ HEDEFLENEN SORUNLAR VE SOMUT ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

- Sorunların tespiti ve somut çözüm önerileri için, Türkiye Barolar Birliği nezdinde kurulacak bir heyet ile Cumhurbaşkanlığı başta olmak üzere, TBMM'deki hukukçu milletvekilleri ile sorunların ve çözüm önerilerinin görüşülmesi, müzakere yolu ile çözüm aranması gerekmektedir.
- Avukatların yaşadıkları zorluklar, uğradıkları şiddet, kölelik şartlarındaki çalışma koşullarında bırakılmaları, CMK ücretlerinin düşüklüğü vb. hususlarda kısa videolar (30-40 saniyelik), kamu spotları gibi çalışmaların hazırlanması için alanında profesyonel ekiplerden destek alınması, kamuoyu yaratılması hedeflenmelidir.
- Yaratılan kamuoyu ile birlikte sorunların çözümüne ilişkin taleplerin, görüşmelerin karşılıksız kalması halinde, baroların CMK görevlendirmelerinde iş yavaşlatma ve gerektiğinde görevlendirmelerin yapılmaması (acil görevlendirmeler hariç) gibi aktif tepkiler gösterilmesi için istişarelerde bulunulması gerekmektedir.
- Müzakerelerin sonuçsuz kalması, kamuoyu yaratılması, aktif tepkilerin gösterilmesine rağmen sonuçsuz kalınması durumunda; gösteri ve tepki yürüyüşleri yapılması konusunun istişare edilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

4.6. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 6)

4.6.1. KOLLUK -SAVCILIK AŞAMASINDA ÖZEL VEKİLİN GELMESİ SORUNU

Kolluk kuvvetlerince veya Başsavcı kâtiplerince, CMK otomasyon sisteminden zorunlu müdafî talebi yapıldıktan sonra görevi kabul eden avukat ifade yerine geldiğinde, özel müdafinin de orada bulunduğunu ve ifadeye kendisinin gireceğini beyan etmesi halinde, görevlendirilen avukat ifadeye girmeden ifade yerinden ayrılmak zorunda kalmaktadır. Bu durum avukatların hem zaman hem de maddi olarak sıkıntıya girmesine neden olmaktadır.

İfade öncesi kişiye kolluk kuvvetleri ve savcılık kâtiplerince avukatının olup olmadığı sorulması, var ise avukatı isteyip istemediğinin sorulması, istemesi halinde görevlendirme talebinin yapılması gerekmektedir.

Diğer durumlarda (şüphelinin haberi olmaksızın, yakınlarının özel müdafine haber vermesi ve özel müdafinin gelmesi durumu) görevlendirilen avukatın, kolluk kuvvetlerinin, şüphelinin, özel müdafinin imzasının olduğu bir tutanak düzenlenmesi ve bu tutanakla ücrete hak kazanılması şeklinde yönetmelikte bir düzenleme yapılması için Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.6.2. SUÇA SÜRÜKLENEN ÇOCUK-MAĞDUR ÇOCUK İFADELERİNDE YAŞANILAN SORUNLAR

Her il ve ilçede AGO ve ÇİM bulunmamakta ve yine her il ve ilçede ifade alımında standart bir durum da söz konusu olmamaktadır.

Bu hususta AGO ve ÇİM kurumlarının sağlanması için girişimlerde bulunulması ve ifade alımında yaşanan keyfiliğin önlenmesi amacıyla, ivedilikle Adalet Bakanlığı ile yazışma ve görüşmelerin yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

İfade alımı sırasında kamera kaydının alınması hususu önem arz etmekte olup, zorunlu hale getirilmesinin sağlanması, kayıt altına alınmayan ifadeler için yaptırımların uygulanması hususu noktasında Adalet Bakanlığı ile görüşme yapılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Kolluk kuvvetlerine, Başsavcılık personellerine ve Cumhuriyet Savcılarına, uzman eğitimciler tarafından Çocuk Adalet Sistemi konusunda eğitim verilmesi

hususunda seminerler düzenlenmesi ve sertifika verilmesi, sertifika verilmeyenlerin bu tip ifadelerde yer almasının önüne geçilmesi hususunda Adalet Bakanlığı ile görüşülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Adalet Çocuk Sistemi konusunda eğitim verilmeyen barolara, Türkiye Barolar Birliği tarafından eğitim verilerek, avukatlara sertifika verilmesi, sertifikası olmayan avukatların bu tip ifadelere girmesinin önlenmesi sonucuna varılmıştır.

4.6.3. SORUŞTURMA NUMARASININ GEÇ VERİLMESİ VEYA HİÇ VERİLMEMESİ

Soruşturma numarasının bulunmaması durumunda, görevlendirilen avukat ücret alamamakta ve bu konu sebebiyle mağduriyet yaşamaktadır.

Bu durumun önüne geçilebilmesi için Adalet Bakanlığı ile görüşülerek, ifade tutanağında bulunan olay numarası ile başvuru yapılabilmesi ve ücrete hak kazanabilme olanağının sağlanması, böyle bir durumun söz konusu olmaması halinde, Başsavcılıklarca kolluk kuvvetlerinden evrakların teslimini hızlandırmaları konusunda makul bir süre tayin edilmesi sağlanmalıdır.

4.6.4. ÜCRET ÖDENMESİNE İLİŞKİN İL BAZINDA FARKLILIKLAR

Büyük illerde avukatlar, CMK ödemeleri konusunda büyük sıkıntılar yaşamaktadır. Avukatlar uzun süreler hak etmiş oldukları CMK ücretlerini alamamakta ve bu konuda mağdur olmaktadır.

Bu durumun çözülebilmesi adına İdari İşler ve Mal Müdürlükleri ile iletişime geçilerek, ödeme sürecine ilişkin kurum içi gecikmelerin önüne geçilmesi adına işlemlerin yapılması talebinde bulunulması gerekmektedir.

4.7. UYGULAMADAKİ SORUNLAR (MASA 7)

4.7.1. ÜCRETLERİN VERGİLENDİRİLMESİ

Katma Değer Vergisi Yönünden:

Avukatın CMK görevlendirmesi gereğince yürüttüğü zorunlu müdafilik ve vekilliğin, kanun hükümleri ve içtihatlar uyarınca kamu hizmeti olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Uygulama kapsamında, avukatlara sistem üzerinden bir görevlendirme yapılmaktadır.

Kolluk, savcılık veya mahkeme tarafından yapılan görevlendirme sonucunda, zorunlu müdafî/vekil sıfatı kazanan avukat, kamu görevlisi olarak görevini yürütmektedir. Burada avukatın serbest meslek erbabı olması dolayısıyla, kendisine iş sağlama ve yapmayı üstlendiği iş karşılığı vekâlet ücretini belirleme serbestliği bulunmamaktadır. Aynı kapsamda bulunan ve mahkemelerce veya ilgili yargı birimlerince görevlendirilen bilirkişilik kurumu örnek alındığında, bilirkişilerin üstlenmiş oldukları kamu görevi sonucunda, kendilerine takdir edilen ücret Gelir Vergisi Kanunu madde 61 kapsamında ücret olarak nitelendirilmekte ve katma değer vergisinden muaf tutulmaktadır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61. maddesine göre de ücretin tanımı yapılmış olup, devamında ücret kavramının ödenek olarak belirlenmesinin, ücretin niteliğini değiştirmeyeceği hükme bağlanmıştır. CMK görevlendirmesi sonucunda avukata yapılan ödemenin, Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 13. maddesine göre Adalet Bakanlığınca ayrılan ödenekten karşılandığı ve bu ödemenin ödenek niteliği taşıdığı açıkça belirtilmektedir.

Belirli bir ödenekten ve meslek kuruluşunun belirlediği asgari ücret tarifesinden ayrı bir tarifeye göre karşılanan ücret, Katma Değer Vergisi Kanunu'nda belirtilen, serbest meslek kazancı tanımını karşılamamaktadır. Katma Değer Vergisi Kanunu 27/5'te serbest meslek faaliyetleri için ilgili meslek teşekküllerince tespit edilmiş bir tarife varsa, hizmetin bedelinin, bu tarifede gösterilen ücretten düşük olamayacağı/bu tarifenin altında kazanç sağlanmasının yasak olduğu belirtilmiştir. Ancak söz konusu uygulamada, bu kanun maddesine aykırı olarak ücretler asgari tarifenin çok daha altında belirlenmektedir. Böyle bir belirlemenin yapılabilmesi, CMK ücretlerinin serbest meslek kazancından ayrı bir durum oluşturduğunu bize göstermektedir.

CMK görevlendirmelerinde ve buna ilişkin ödemelerde, tarafların serbest iradeleri söz konusu değildir. Görevlendirilen şüpheli/sanık/müşteki serbest iradesi ile kendisine tayin edilen avukatı, görevlendirilen avukat da görev alacağı kişiyi belirlememektedir. Ayrıca avukat kanunen kendisine tanınan sınırlar çerçevesinde, vekâlet ücretini belirleyebilmekteyken, zorunlu müdafî/vekillik görevini üstlendiğinde maktu olarak belirlenen ve taraf iradeleriyle değiştirilemeyen ücreti almaktadır. Müdafî tayini sonucunda ortaya çıkan ücretin ödemesi de kişi tarafından değil, kanun gereği devlet tarafından belirlenen ücret tarifesi üzerinden ve buna ilişkin ayrılan ödenekten karşılanmaktadır.

Zorunlu görevlendirmelerde ödeme temsil edilen kişiden değil, görevlendirme ile ilgili yerin Cumhuriyet Başsavcılığı İdari Mali İşler Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Ödemeye ilişkin makbuz da, bu kapsamda ilgili Cumhuriyet Başsavcılığı adına düzenlenmektedir.

Özetle CMK görevlendirmesi sonucunda hak kazanılan ücretin; vergi kanunları, Avukatlık Kanunu ve diğer ilgili mevzuata göre serbest meslek kazancı niteliği taşımadığı, serbest meslek kazancı için kanunların aradığı şartların bu ücret türünde bulunmadığı ve avukatın kamu görevini üstlenmesinden doğan Gelir Vergisi Kanunu madde 61 kapsamında ücret niteliğine sahip olduğu tartışmasız bir şekilde ortadadır. Bu nedenlerle CMK ödemelerinde yapılan katma değer vergisi kesintisinin kaldırılması gerekliliği bulunmaktadır.

Avukatlık Hizmetinin Kamu Hizmeti Olması Yönünden:

Manisa Baro Başkanlığının 08.04.2022 tarihli yazısına verilen cevapta, Adalet Bakanlığı 30.12.2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile KDV oranlarını belirlediği, ayrıca 02.10.2019 tarih 194 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Avukatlık hizmetinin KDV'ye tabi olduğu belirtilmişse de, avukatlık hizmetinin Katma Değer Vergisi Kanunu'na uygun bir hizmet olmadığı, avukatlık hizmetinin kamu hizmeti olmasından dolayı sadece gelir vergisine tabi tutulması gerekmektedir.

CMK Kapsamındaki Tüm Vergilendirmenin Kaldırılması, Aksi Halde Adli Yardımdaki Gibi %8'e Sabitlenmesi Yönünden:

26.11.2021 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanan Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı ile 24.12.2007 tarihli ve 2007/13033 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mal ve Hizmetlere Uygulanacak Katma Değer Vergisi Oranlarının Tespitine İlişkin Karara ekli (II) sayılı listenin "B) DİĞER MAL VE HİZMETLER" bölümünün 32. sırasında yer alan "Aile mahkemeleri" ibaresi, "6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununda yer alan adli yardım ve adli müzaharet hükümleri kapsamında verilen avukatlık hizmetleri ile aile mahkemeleri" şeklinde değiştirilmiş, karar 01.12.2021 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Söz konusu karar ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nda yer alan adli yardım ve adli müzaharet hükümleri kapsamında verilen avukatlık hizmetlerinde uygulanacak KDV oranı %18'den %8'e düşürülmüştür. CMK kapsamındaki vergilendirmenin de benzer şekilde %8'e sabitlenmesi uygulama birliği açısından zorunludur.

Bağlı Çalışan Avukatların Makbuz Kesme Zorunluluğundan Doğan Sorunlar:

Sigortalı çalışan avukatların ücret ödemeleri, bazı illerde muvafakat ve maaş bordrosu ile bağlı çalışan avukata ödeme yapılırken, bazı illerde ise ödemeler işveren avukata yapılmaktadır. Ayrıca işveren avukatın makbuzunun kullanımı vergilendirme açısından karışıklık yaratmaktadır. Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müd.16.03.2021 tarih E-19120602-045-02-0213-2021-465/23724 sayılı yazısı bağlı çalışan avukatın vergi kaydı olmadığı hallerde ödemenin yapılabilmesine imkan vermektedir.

4.7.2. CEZAEVİ VEKÂLET TALEBİ

Bazı cezaevlerinde görevlendirme yazısının, vekâletname hükmünde sayılmaması sorununun gündeme geldiği görülmektedir. Bu konuda Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğüne konuyla ilgili başvuru yapılması, başvurunun reddedilmesi halinde idare mahkemesinde idari işlemin iptali davası açılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.7.3. CARI GİDER YÖNETMELİĞİ

Cari Gider Yönetmeliği hâlihazırda mülga olmakla beraber, Yönetmeliğin yeniden oluşturulması gündemdedir. Bu kapsamda cari giderlere yönelik; eğitim giderleri, araç giderleri, fotokopi giderlerinin Yönetmelik kapsamına alınması gerekmektedir.

Barolarda CMK uygulama merkezlerinin profesyonelleştirilmesi, bürodaki personelin nitelikli ve mümkünse hukuk fakültesi mezunu olması gerekmektedir. Cari giderlerin bu kapsamda düzenlenmesi, örneğin büro harcamaları, araç harcamalarının da dâhil edilmesi gerekmektedir.

Kaynak oluşturulması, cari giderlerin genel bütçeden ödenmesi gerekmektedir. Cari giderin adli yardım ödeneğinin yarısı oranında ödenmesi kısıtlamasının kaldırılarak, cari giderin genel bütçe kapsamında alınması gerekmektedir.

4.7.4. ÖDEMELERE İLİŞKİN SORUNLAR

Bazı barolarda her bir görevlendirme için ayrı ayrı makbuz kesilmesi, seri yargılamada savcılık ve asliye ceza için dahi ayrı makbuz kesilmesinin istendiği görülmektedir. CMK ödemeleri bazı barolarda ödeme 1-2 ayda yapılırken, bazı barolarda 5-6 ayı bulabilmektedir. Bu kapsamda uygulamada birlik sağlanmalıdır.

4.7.5. YOL ÜCRETLERİNDE YEKNESAKLIK VE MAKBUZ KESİLMESİ

Bazı barolarda merkez ilçede yol ücreti ödenmemekte, ilçelerde km başına 1 TL uygulaması ile ücret ödenmektedir. Bazı barolarda taksi ücreti ile ücret ödendiği, bazı barolarda anlaşmalı taksi ile ödemenin yapıldığı, bazı barolarda yol ücret ödemesi yapılmadığı ve ödeme yapılmayan barolara çok büyük bir maddi külfet yüklediği, yol ücretinin vergilendirmeye tabi tutulduğu, bazı barolarda serbest meslek makbuzu kesildiği, bazı barolarda makbuz kesilmeden vergilendirmeye tabi tutulduğu tespit edilmiştir.

Uygulama birliği açısından TBB tarafından tek tarife uygulanması, Adalet Bakanlığı ile Yönetmelik'teki mutad yol ücretinin görüşülmesi ve ücretlerin güncelleştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Cezaevinde bulunan şüphelinin avukat görüşmesi için avukata yol ücreti ödenmediği, baroların CMK yönergelerinde en az bir kez şüpheli ile görüşmesi gerektiği kararına rağmen yol ücreti ödemesinin yapılmadığı, aynı şekilde başka bir ilde tutuklu bulunan şüpheli ile görüşmenin sağlanmasına yönelik çözüm geliştirilemediği (SEGBİS ortamında görüşmenin sağlanmaması) tespit edilmiştir.

Bazı barolarda cezaevi görüşmeleri için haftada 1 gün servis sağlanabileceği sonucuna varılmıştır.

4.7.6. ÜCRET ÖDENMESİNE İLİŞKİN İL BAZINDAKİ FARKLILIKLAR

- %8-%18 uygulamasında il bazında farklılıklar olduğu belirlenmiş olup, Adalet Bakanlığı görüşünün tüm barolara bildirilerek bu konuda uygulama birliğinin sağlanması gerektiği sonucuna varılmıştır.
- Kesilen makbuzlarda elektronik makbuz programından kaynaklanan kuruş farkından dolayı, bazı barolarda evrakların iadesi sorununun yaşandığı, bazı baroların kuruş farklarını yuvarlayarak bu sorunu vergi dairesi ile çözüme ulaşıldığı tespit edilmiştir.
- Gözden geçirmelerde yeni görevlendirme yapılmayarak eski müdafinin çağrıldığı, ücretlendirmenin de tarifenin sulh ceza ücretinin yarı oranında yapıldığı sorununun mevcut olduğu tespit edilmiştir.
- Her ne kadar il bazındaki farklılıklar için başlık açılmışsa da ilçeler ve iller arasında da farklılık olduğu tespit edilmiştir.

- Bazı barolarda CMK evrak tesliminin aylık kota uygulanarak (400 makbuz) sınırlandırıldığı, 1 ay için savcılık idari işlerin verdiği sayıdaki makbuz için ödenek verildiği tespit edilmiştir.
- Basit yargılama usulünde ödemenin bazı barolarda beyan dilekçesi ile yapılırken, bazı barolarda gerekçeli kararlar yapıldığı tespit edilmiştir.

4.8. CMK EĞİTİMİ (MASA 8)

4.8.1. Baroların büyük bir bölümünde CMK görevi alan avukatların, CMK eğitimi almadıkları ve yenileme eğitimlerinin yapılmadığı görülmüştür.

- CMK eğitiminin barolardaki zorunlu müdafilik siciline yazılabilmenin ön şartı haline getirilmesi gerekmektedir.

CMK müdafiliğinin daha etkin ve nitelikli şekilde yapılabilmesi için;

- CMK listesine girecek avukatların; baroların kendi eğiticileri yahut TBB'den talep etmeleri durumunda TBB tarafından belirlenecek eğitmenlerce verilecek CMK eğitimlerinden sonra, CMK görevlendirme listelerine dâhil olabilmeleri gerekmektedir.
- Belirli periyotlarla yenileme eğitimi alma zorunluluğunun getirilmesi gerekmektedir.

4.8.2. Bir kısım baroların kendi eğitmenlerinin olmadığı ve/veyahut eğitim merkezlerinin henüz kurulmamış olduğu tespit edilmiştir.

TBB tarafından barolara,

- Kendi bünyelerinde bir eğitim merkezi kurabilmelerini sağlayacak maddi destek ile eğitimci desteği verilerek, her baronun kendi eğitmenlerini yetiştirmesine imkân ve fırsat verilmesi gerekmektedir.
- CMK eğitimleri verecek olan eğitmenlere, belirli periyotlarda TBB çatısı altında toplanarak bilgi paylaşımı, konferans, atölye ve eğitim çalışmaları yapmalarına imkan sağlanarak, ülke çapında uygulanabilecek güncel ve geçerli bir CMK eğitim programının belirlenmesi gerekmektedir.
- Eğitmenlere TBB/Barolar tarafından huzur hakkı ödenmelidir.

4.8.3. CMK eğitimlerinin akademisyenler tarafından verilmesinden ötürü, pratikten ziyade teorik eğitimler gerçekleşmesi sebebi ile avukatların uygulamaya yönelik eksik kaldıkları tespit edilmiştir.

CMK Eğitimlerinde,

- Faal olarak avukatlık mesleğini icra eden ve uygulamayı bilen meslektaşların eğitmen olarak tercih edilmesi,
- CMK eğitim programının uygulamada maruz kalınacak sorunlara yönelik, bilinmesi zorunlu teorik bilgiyle desteklenen pratik bilgilerden oluşturulması,
- Eğitimin niteliğini arttırabilmek için katılımcılardan eğitmenler ve eğitim hakkında geri bildirimler istenilmesi,
- CMK eğitimlerinin TBB'de yapılması yerine, her baronun kendi ilinde yapılmasının tercih edilmesi durumunda, katılımın ve memnuniyetin artacağı değerlendirilmiştir.
- Her baronun kendi eğitmen mensubunu tercih etmesi gerekmektedir.

4.8.4. TBB ve Baroların CMK müdafileri için güncel yardımcı kaynak veya el kitabı oluşturmamış olduğu tespit edilmiştir.

TBB tarafından;

- CMK'da etkin ve nitelikli müdafilik, CMK müdafisinin görevlerine ilişkin el kitabı çalışması,
- CMK görevini yerine getirirken karşılaşılabilecek problemlere ilişkin bir el kitabı çalışması yapılması,
- Bu kaynakların rahatlıkla ulaşılabilirliği açısından, TBB ve baroların internet sitelerinde online kullanıma açılması,
- Yapılmış CMK eğitimlerine TBB TV ve sosyal medyada ulaşılabilir olmasının sağlanması önerilmiştir.
- Ayrıca bu yayınların sürekli olarak güncellenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

4.8.5. Baroların büyük bölümünde CMK eğitimlerinin staj dönemi programına alınmadığı tespit edilmiştir.

Stajyer avukatların mesleğe başladıkları anda, CMK konusunda yeterli donanıma sahip olmaları gerekliliği tartışmasızdır. Bu bağlamda, CMK eğitimi programlarına; stajyer avukatların dâhil edilerek, zorunlu müdafiliğin ön şartı olan CMK eğitimi süreci konusunda farkındalıklarının arttırılması gerekmektedir.

4.8.6. Adliye personeli ve kolluk personelinin, mevzuat bilgisinin az/hatalı olması ya da güncel olmaması olması sebebi ile yoğun problemler yaşandığı tespit edilmiştir.

- TBB'nin ulusal çapta, baroların da il bazında, mülki idari amirler ile görüşerek, adliye ve kolluk personeline mevzuat ve CMK'de müdafinin yetkileri ve görevleri ile ilgili ortak eğitim verilmesi hususunda altyapıyı oluşturması,
- Adli personele verilecek meslek içi eğitimlerin müfredatına, CMK eğitimlerinin de alınması gerekmektedir.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında kolluk, savcılık ve mahkemelerin talepleri doğrultusunda barolar tarafından görevlendirilen avukatlar; görevlerini ve sorumluklarını yerine getirirken, ayrıca bu görevlendirmelere ilişkin ücretlerini tahsil ederken çalıştay kapsamında da tespit edilen birçok sorunla karşılaşmaktadırlar. Sorunların kanun, yönetmelik, tarife ve görevli avukatların uygulamaya yönelik bilgi eksiklikleri başlıkları altında değerlendirmesi gerekmektedir. Bu kapsamda;

- Hali hazırda 15 yıldır yürürlükte bulunan yönetmeliğin yayımlandığı tarihten bu yana birçok yeni kurum getirilmiş ise de (sulh ceza hakimliklerinin kurulması, sulh ceza hakimlikleri tarafından her ay tutukluğun incelenmesi, seri muhakeme ve basit yargılama usulü vb) anılan yönetmelik bu yeni kurumlara göre uyarlanmamıştır. Yönetmeliğin günün koşullarına uyum sağlayabilecek hale getirilmesi için Türkiye Barolar Birliği tarafından geniş kapsamlı bir çalışma yapılarak, çalıştayda belirlenen hususların da dikkate alınacağı taslak yönetmelik hazırlanması, akabinde yürürlüğe geçirilmesi için Adalet Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ile öncelikli olarak görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.
- “Ceza Muhakemesi Kanunu Gereğince Görevlendirilen Müdafî ve Vekillere Yapılacak Ödemelere İlişkin Tarife”nin günümüz ekonomik şartlarında, yargılamaların uzun sürdüğü nazara alınarak, avukatların emek ve mesaisinin karşılığı olmaktan çok uzak olması nedeni ile savunma hakkının tesisi için

yasal mevzuat ile görevlendirilen avukatların, kamu görevi de yürüttükleri düşünüldüğünde avukatların çalışmalarına karşılık takdir edilen ücretin açıkça yetersiz ve hakkaniyete aykırı olduğu gerekçesi ile CMK tarifesinin Türkiye Barolar Birliği tarafından belirlenen Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'nden düşük olmamak üzere belirlenmesi gerekmektedir. Bu sorunun çözümü için, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ile öncelikle görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.

- CMK kapsamında yapılan görevlendirmelere ilişkin, ücretlerin bazı bölgelerde geç ödenmesi, ücretlerden KDV alınması, uzun süren yargılmalarda ek ücret ödenmemesi, yol masraflarının makbuz karşılığı ödenmesi ve benzeri sorunların çözümü için, Adalet Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Ceza İşleri Genel Müdürlüğü ile öncelikle görüşülmesi, görüşmelerin olumsuz sonuçlanması halinde etkin bir eylem planı hazırlanması gerekmektedir.
- Ceza yargılamasının tüm unsurlarının katılacağı, yasal mevzuatın uygulamasında yaşanan sıkıntıları bertaraf etmek amacı ile Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Türkiye Barolar Birliği tarafından mevzuat eğitimlerinin düzenlenmesi, konu ile ilgili materyallerin hazırlanması gerekmektedir.
- Her baronun sorunlarının ve avukat sayısının farklı olduğu, bazı baroların kendi yönergelerini oluşturduğu ve bunu etkin, verimli bir şekilde kullandığı dikkate alınarak, çoğu baronun yönergelerinin olmaması, olsa dahi yetersiz olması ya da ihtiyacı karşılamaması sebepleriyle, tavsiye niteliğinde bir çatı yönergenin hazırlanması gerekmektedir.
- Gerek Türkiye Barolar Birliği gerekse Barolar tarafından verilecek eğitimlerin kalitesinin artırılması, ilgili kurumlara yüklenecek ekonomik külfetin azaltılması amacı ile Türkiye Barolar Birliği tarafından barolarla koordineli olarak eğitici eğitimlerinin yapılması, görsel ve yazılı materyallerin hazırlanması gerekmektedir.

6. KATILIMCI LİSTESİ

KATILIMCILAR	BULUNDUĞU BARO	GÖREVİ
Av. ABDULAZİZ TAŞKIRAN	ÇANKIRI	BARO ÜYESİ
Av. AHMET KAN	KAHRAMANMARAŞ	BARO ÜYESİ
Av. AHMET ŞEN	SİİRT	BARO ÜYESİ
Av. ALİ KEMAL BEDİR	KIRIKKALE	BARO ÜYESİ
Av. ALİM MERT	SAKARYA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. AYGÜL KÖSE	KOCAELİ	BARO ÜYESİ
Av. BENSU TEKİRDAĞ	HATAY	BARO ÜYESİ
Av. BERK İŞCAN	YALOVA	BARO ÜYESİ
Av. BERK KUTLUKKAYA	BOLU	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. BURAKHAN KARTAL	KASTAMONU	BARO ÜYESİ
Av. CANER ÇOBAN	KONYA	BARO ÜYESİ
Av. CEREN KIRBAŞ ÇAKAR	BALIKESİR	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. ÇEVİK KÖKEN	ANTALYA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. DAMLA TEKBAŞ	ANKARA	BARO ÜYESİ
Av. DARA AKSOY	BATMAN	YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. DERYA ASLAN TAŞKIRAN	ÇANKIRI	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. ELİF ERGÜN	ERZURUM	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. ELVİN AKYÜZ GÜZEL	ŞANLIURFA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. EMRE ÇOKGEZEN	İSTANBUL	BARO ÜYESİ
Av. ENGİN YILDIZ	DENİZLİ	BARO ÜYESİ
Av. ESRA AKDAĞ KARADENİZ	MARDİN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. FARUK GÜNHAN	ESKİŞEHİR	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. FERİDUN BEKİR UYSAL	AYDIN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. GAMZE AYDIN	ORDU	BARO ÜYESİ
Av. GAMZE TORAMAN	ADANA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. GÖKHAN BAŞTÜRK	AMASYA	BARO ÜYESİ

KATILIMCILAR	BULUNDUĞU BARO	GÖREVİ
Av. GÜÇLÜHAN ÖZDEMİR	ISPARTA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. GÜLŞEN ONUR	SAMSUN	BARO ÜYESİ
Av. GÜVEN YAPRAK	BİTLİS	BARO ÜYESİ
Av. HAKAN ARSLAN	BARTIN	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. HÜSEYİN BATUHAN DİNÇ	TOKAT	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İLKİN GÜNDÜZ	MUĞLA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İSMAİL FURKAN ŞEN	TEKİRDAĞ	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. İSMAİL GÜROCAK	ANTALYA	BARO ÜYESİ
Av. KAZIM BARIŞ ÜN	ANKARA	BARO ÜYESİ
Av. KENAN AKGÜMÜŞ	DÜZCE	BARO ÜYESİ
Av. MEHMET BARAN SELANİK	İZMİR	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MEHMET SABİR TAŞ	SİİRT	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MEHMET VEYİS ALTAY	BİTLİS	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. MEHTAP SOYLU KARAOĞLU	SİNOP	BARO ÜYESİ
Av. MELTEM ÖZDEMİR	BURDUR	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MENEKŞE UZTUTAN	MANİSA	BARO ÜYESİ
Av. MERT GÖZÜ	MERSİN	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. MURAT ÖZKAYA	NEVŞEHİR	BARO ÜYESİ
Av. MUSTAFA KALE	KARAMAN	BARO ÜYESİ
Av. MUSTAFA ÖZALP	İSTANBUL	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. MÜCAHİT NUSRETOĞLU	BİNGÖL	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. NESLİHAN GÜRASLAN	HATAY	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. NURETTİN DEMİR	AFYONKARAHİSAR	BARO ÜYESİ
Av. ÖKKEŞ SALMAN	OSMANİYE	BARO ÜYESİ
Av. ÖMER ESER	ELAZIĞ	BARO ÜYESİ
Av. ÖZGÜR AKIŞ	İĞDIR	BARO ÜYESİ
Av. SABRİ AKAY	KARABÜK	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. SALİH DEMİR	DÜZCE	BARO ÜYESİ

KATILIMCILAR	BULUNDUĞU BARO	GÖREVİ
Av. SEDAT KARABULUT	KAYSERİ	BARO ÜYESİ
Av. SEHER SİVRİ GÖKDUMAN	KÜTAHYA	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. SELAHATTİN ONAY	TRABZON	BARO ÜYESİ
Av. SERAY YÖRÜK	ANTALYA	BARO ÜYESİ
Av. SERDAR AYRANCI	ANKARA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. SERDAR DAMAR	ZONGULDAK	BARO ÜYESİ
Av. SEVGİ BAŞKAYA	KIRIKKALE	BARO ÜYESİ
Av. SEYHAN MAT	VAN	BARO ÜYESİ
Av. ŞÜKRÜ ERGENE	BURDUR	BARO ÜYESİ
Av. TANER ERTOP	ZONGULDAK	BARO ÜYESİ
Av. TUNCER BAŞER	ARTVİN	BARO ÜYESİ
Av. TÜRKER SARNIK	BURSA	TBB YÜRÜTME KURULU ÜYESİ
Av. UĞUR CAN KALYONCU	ESKİŞEHİR	BARO ÜYESİ
Av. UĞURTAN KILIÇ	ORDU	BARO ÜYESİ
Av. ULAŞ SAYĞIDAR	GAZİANTEP	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. YEŞİM ŞİMŞEK	ÇANAKKALE	TBB KOMİSYON ÜYESİ
Av. YUNUS KAÇAR	SİİRT	BARO ÜYESİ
Av. ZEYNEP ŞAHİNGİL SATIŞ	ÇANAKKALE	BARO ÜYESİ

